

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Kauppakeskuksen lapset

Sonja Ahtiainen & Arvo Peltonen

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma 210 op
Marraskuu/2012

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Koulutusohjelman nimi

TIIVISTELMÄ

Työn tekijät Sonja Ahtiainen, Arvo Peltonen	Sivumäärä 62
Työn nimi Kauppakeskuksen lapset	
Ohjaavat opettajat Tero Lämsä, Minna Rajalin	
Työn tilaaja Jyväskylän nuorisopalvelut	
Tiivistelmä <p>Jyväskylän nuorisopalvelut suorittivat kauppakeskus Jyväskeskuksessa nuorisotilakokeilun, jossa heidän käyttöönsä annettiin tyhjilleen jäänyt liikehuoneisto viiden kuukauden ajaksi. Tilatoiminnan aikana haluttiin kerätä tietoa nuorten näkemyksistä tilatoiminnan onnistumisesta ja heidän mielipiteistään kauppakeskuksessa tehtävään työhön. Tiedonkeruun kävi selväksi, että kyseessä on suurempi ilmiö kuin yksittäinen kokeilu uudessa toimintaympäristössä.</p> <p>Opinnäytetyön tarkoituksena on kartoittaa Jyväskylän toimijoiden, sidosryhmien ja yrittäjien mielipiteitä tilakokeilusta, selvittää miten kauppakeskusnuorisotyötä on tehty Suomessa ja voisiko työmuotoja soveltaa Jyväskylässä. Lisäksi selvitetään, tarvitaanko Jyväskylän keskusta-alueelle nuorisotyötä sekä riittävät- kö Veturitallit vastaamaan nuorisotyön tarpeeseen.</p> <p>Tutkimukseen kerättiin kattava otos Jyväskylän kaupungin nuorisopalveluiden toimijoista sekä näiden sidosryhmistä ja kauppakeskuksien toimijoista. Otoksessa myös nuorten mielipiteet kuullaan tasavertaisesti muiden toimijoiden rinnalla. Jyväskylän otannan lisäksi aineistoa kerättiin muualta Suomesta, kaupallisissa ympäristöissä tehtävistä nuorisotyön muodoista.</p> <p>Opinnäytetyön tiedonkeruu suoritettiin teemahaastatteluina, litteroitiin ja teemoiteltiin. Opinnäytetyön tuloksina syntyi laaja-alainen kuvaus Jyväskylän keskusta-alueen tilanteesta sekä Jyväskylään räätälöityjä ratkaisuehdotuksia kaupallisessa ympäristössä toteutettavista työmuodoista.</p> <p>Opinnäytetyö on ajankohtainen katsaus kaupallisen ympäristön ja nuorisotyön yhteensovittamisesta. Tulevaisuudessa nuorisotyö siirtyy yhä enemmän tähän tällä hetkellä harvinaiseen työmuotoon. Kauppakeskusnuorisotyössä piilevillä voimavaroilla on tarjottavaa molemmille osapuolille, mahdollisuuteen on vain uskallettava tarttua.</p>	
Asiasanat kauppakeskukset, sosiaalinen vahvistaminen, nuoret, kaupunkikulttuuri, vapaa-aika	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Sonja Ahtiainen & Arvo Peltonen	Number of Pages 62
Title Children of the shopping malls	
Supervisor(s) Tero Lämsä, Minna Rajalin	
Subscriber and/or Mentor Jyväskylän nuorisopalvelut	
<p>Abstract</p> <p>The Jyväskylä youth services tried out an different approach to youth work by operating in unused business premises in shopping centre Jyväskeskus, which they worked in for five months. At the time of this working period, they wanted to collect the youth´s opinions from how the youth center succeeded in it´s mission and how they saw youth work in commercial environment. It became clear, that this kind of work was a part of bigger phenomenon, than just trying out a new thing.</p> <p>The purpose of this thesis is to map the opinions from the active agents of Jyväskylä youth services and the entrepreneurs working in shopping centers Jyväskeskus and Forum. The second purpose is to find out how shopping centre youth work has been applied in Finland and could these methods be brought to Jyväskylä. Also the need of youth work in the area of Jyväskylä´s center and are the resources of Ve-turtallit enough to cover this need.</p> <p>The study was compiled by collecting a take from Jyväskylä youth services and their interest groups and the agents of the shopping centres. In this take, the youth is heard equally with the rest of the group. Knowledge was also collected from other places in Finland about their activities on this topic.</p> <p>The collection method of this thesis was themed interview, whose were transcribed and themed. As a result, an extensive portrayal was gathered about the situation in Jyväskyläs´s center as well as tailored pointers on how to perform youth work in this new environment.</p> <p>The thesis is a topical view on how youth work can be executed on and with the commercial environment. In the future, youth work will shift more and more to this now unusual environment The now hidden resources have a lot to offer on both youth work and to the entrepreneurs already occupying this space, but it takes courage to grab this opportunity.</p>	
Keywords shopping centres, empowerment, youth, urban culture, leisure time	

Sisällys

1. JOHDANTO	5
2. SELVITYKSESTÄ TUTKIMUKSEEN	6
2.1 Tilaaaja & tutkimuskysymykset	6
2.2 Kauppakeskukset, Jyväskeskus ja Forum	8
3. TEOREETTINEN VIITEKEHYS	11
3.1 Sosiaalinen vahvistaminen	11
3.2 Nuorten hengailu	14
3.3 Tilatoiminta	15
3.4 Etsivä nuorisotyö	17
3.3 Nuorten tieto- ja neuvontapalvelut	19
3.4 Julkisen ja puolijulkisen tilan määrittely	21
4. KÄYTETYT MENETELMÄT	23
4.1. Laadullinen tutkimus	23
4.2. Teemahaastattelu	24
4.3. Havainnointi	25
4.4 Aineistoanalyysi	29
4.5 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus	30
5. OBJEKTIIVISET FAKTAT	31
5.1 Jyväskylä	31
5.2 Nuorisotilat	36
5.3 Tiedotuspisteet	45
5.4 Liikkuva nuorisokahvila	48
6. RATKAISUMALLIT	51
6.1 Omien resurssien käyttö	52
6.2 Nuorten tieto- ja neuvontapiste	53
6.4 Kauppakeskusnuorisotila	55
7 POHDINTA	56
8. LÄHTEET	58

1. JOHDANTO

Opinnäytetyön aiheena on nuorisotyö kaupallisissa ympäristöissä. Idea työhön syntyi suorittaessamme projektipintojamme Jyväskylän nuorisopalveluiden kauppakeskuksessa toteutetussa nuorisotilakokeilussa. Alun perin tarkoituksenamme oli kerätä nuorten mielipiteitä toimintamuodosta, mutta huomasimme, että kyseessä on suurempi ilmiö kuin pelkkä kokeilu uudessa toimintaympäristössä. Projektipintojemme aikana ehdotimme harjoittelunohjaajallemme, että selvityksen lisäksi tekisimme aiheesta laajemman tutkimuksen opinnäytetyönämme.

Kaupallisessa ympäristössä suoritettava nuorisotyö on yksinkertaisuudessaan sitä, että nuorisotyö tuodaan ulkopuolisen tahon omistamaan puolijulkiseen tilaan. Vaikka nuorisotyön toteuttamisen periaatteet eivät muutu, aiheuttaa ympäristö ja sen kanssa toimiminen uusia haasteita nuorisotyölle ja sen toimijoille. Voittoa tavoittelemattoman toiminnan tuominen kaupalliseen ympäristöön aiheuttaa ristiriitaisia tuntemuksia myös siellä toimiville tahoille. Opinnäytetyömme tarkoituksena on selvittää, miten nämä kaksi tahoa voivat toimia yhdessä ja mitä työssä täytyy ottaa huomioon.

Kauppakeskuksissa toteutettavaan nuorisotyöhön voidaan käytännössä soveltaa kaikkia nuorisotyön muotoja, sillä kyseessä on vain ympäristö, jossa nuorisotyötä ei ole totuttu näkemään. Suomessa toimii muutamia kaupallisen ympäristön nuorisotyön malleja, jotka ovat löytäneet paikkansa nuorten elämissä ja ovat onnistuneet toimimaan ympäristönsä kanssa. Näistä olemassa olevista malleista olemme keränneet muutamia esimerkkejä opinnäytetyöhömmemme.

Koemme, että tällä työmuodolla on uutta annettavaa suomalaiselle nuorisotyölle. Yhteiskuntamme muuttuu jatkuvasti kulutuskeskeisemmäksi ja vaikka kaikki eivät tästä kehityksestä pidäkään, nuorisotyön on harkittava asemaansa kaupallisissa ympäristöissä. Kun kyseessä on nuorten etu, toiminnan periaatteiden erot eivät saa vaikuttaa siihen, pyritäänkö heitä tavoittamaan vieraasta ympäristöstä.

2. SELVITYKSESTÄ TUTKIMUKSEEN

Jyväskylän keskusta-alue rakentuu Kauppakadun varrelle.

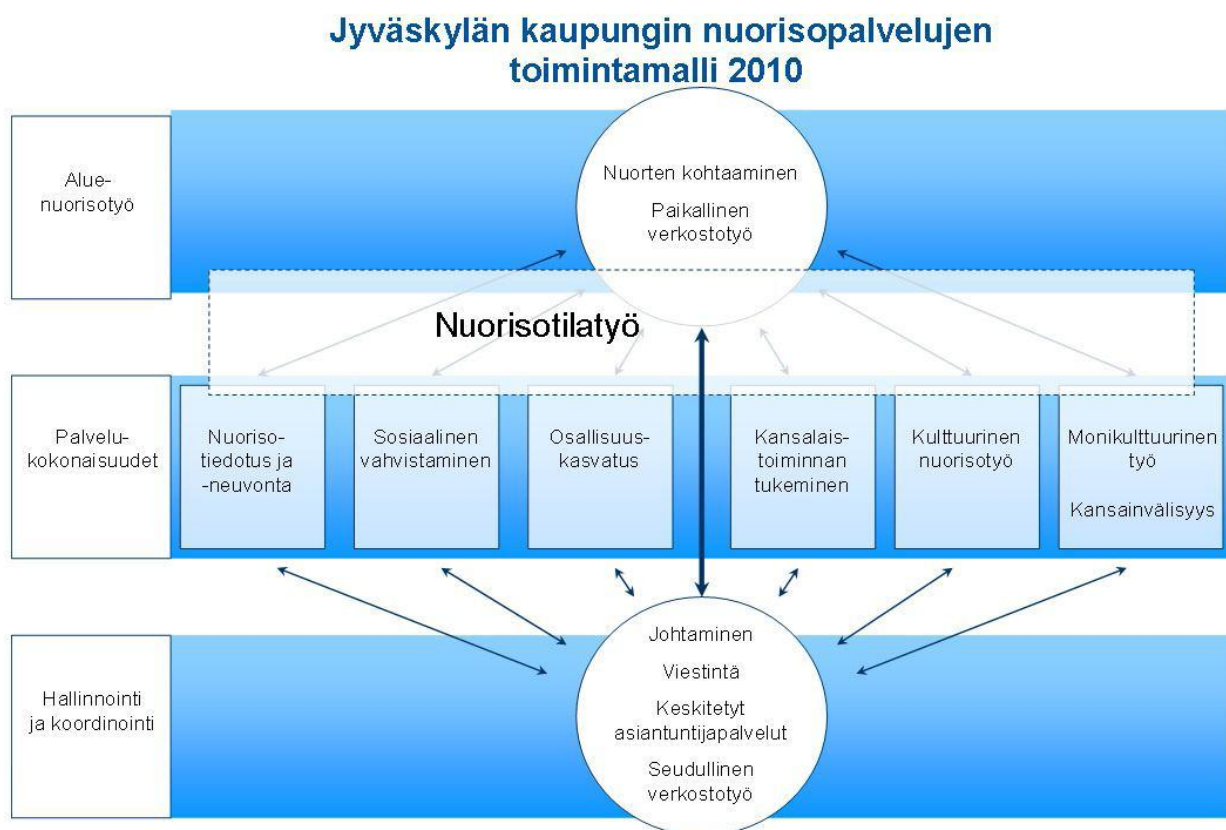
Jyväskylän keskusta kerää nuoret hengailijat yhteen, aiheuttaen omanlaisensa ilmiön alueelle. Sen ytimessä ovat kauppakeskukset Jyväskeskus, Forum ja niiden välittömässä läheisyydessä olevat julkiset alueet. Jyväskylän keskustalla tarkoitetaan käytännössä Kauppakatua, tästä johtuen suhteellisen pienelle alueelle kerääntyy paljon nuoria ympäri Jyväskylää. Keskustan tiiviistä rakenteesta johtuen nuorten määrä ja siitä aiheutuvat ilmiöt ja ongelmat ylikorostuvat ja saavat aivan erilaiset mittasuhteet kuin väljemmän keskusta-alueen omaavissa kaupungeissa.

2.1 Tilaaja & tutkimuskysymykset

Jyväskylän kaupungin nuorisopalvelut tekevät sekä alueellisesti, että keskitetysti nuorisotyötä. Toimintaa järjestetään pääsääntöisesti nuorisotiloilla, mutta yhtälailla koulut kuin muutkin nuorten kohtaamispaikat voivat toimia tapahtumien näyttämöinä. Nuorisopalvelut on jaettu palvelukokonaisuuksiin, joita ovat nuorisotiedotus ja –neuvonta, sosiaalinen vahvistaminen, osallisuuskasvatus, kansalaistoiminnan tuke-

minen, kulttuurinen nuorisotyö ja monikulttuurinen työ sekä kansainvälisyys.” (Jyväskylän nuorisopalveluiden kehittämissuunnitelma (2010-2013) 2011, 10.)

Kaavio 1.

Syksyllä 2012 Jyväskylän kaupungissa kunnallista nuorisotyötä tekee 34 vakituista työntekijää.

Opinnäytetyömme tilaajana toimi nuorisopalveluiden Osallisuuskasvatuksen koordinaattori Tanja Rätty ja opinnäytetyön tilauksen hyväksyi Jyväskylän kaupungin kulttuuri- liikunta- ja nuorisopalveluiden vastuualuejohtaja Ari Karimäki. Tilauksen tarve nousi Jyväskylän nuorisopalveluiden nuorisotilakokeilusta kauppakeskus Jyväskeskuksessa. Tälle tilalle suoritimme Sosiaalisen vahvistamisen käytäntöjä kehittävät projektioipintomme, joiden tuloksena syntyi selvitys Kauppakeskuksen lapset – nuorten ajatuksia keskusta-alueen nuorisotyöstä. Tutkimusta jatkettiin, jotta saataisiin kokonaisvaltaisempi kuva keskusta-alueen ilmiöstä. Nuorisopalveluiden intressi tutkimusta kohtaan oli kerätä tietoa Veturitalleille, jotta se voisi tulevaisuudessa vastata keskusta-alueen tilanteeseen.

1. Mitä mieltä toimijat, sidosryhmät ja yrittäjät olivat Jyväskeskuksen tilakokeilusta?

Toimijoilta, sidosryhmiltä ja yrittäjiltä kysyimme miten he näkivät nuorisotilan toiminnan. Tämän lisäksi kysyimme miten he näkevät kauppakeskuksissa toteutettavan nuorisotyön yleisesti, sekä miten he näkisivät sen toimivan Jyväskylän keskusta-alueen kauppakeskuksissa.

2. Miten kauppakeskusnuorisotyötä on tehty Suomessa? Voisiko työmuotoja soveltaa Jyväskylässä?

Tehtyämme aiheesta taustatutkimusta havaitsimme, että kauppakeskuksissa tehtävää nuorisotyötä oli toteutettu muuallakin Suomessa, mutta aiheesta ei ollut olemassa muuta aineistoa kuin satunnaisia artikkeleita. Mielenkiintomme heräsi osittain juuri tästä syystä. Kaupallisissa ympäristöissä toteutettavan nuorisotyön toimijoilta selvitimme mitä he ovat tehneet, jotta voisimme selvittää miten ne sopisivat Jyväskylän alueelle.

3. Tarvitaanko keskusta-alueelle nuorisotyötä, jos tarvitaan niin riittääkö Veturitallit vastaamaan keskusta-alueen tarpeeseen?

Kartoitimme toimijoiden, sidosryhmien ja yrittäjien näkemyksiä nuorisotyön tarpeellisuudesta keskusta-alueella sekä kauppakeskuksissa.

2.2 Kauppakeskukset, Jyväskeskus ja Forum

Suomessa toimivien kaupallisten keskusten kirjo on laaja, vaihdellen aina jokaisen toimijan liiketoimintasuunnitelman mukaan, määrittyen haluttujen asiakkaiden, re-

surssien ja haasteiden mukaan. Jo pelkästään pääkaupunkiseudulla on 37 kaupallista keskusta, Jyväskylän kaupungin alueella näitä on 9, jokainen omanlainen kokonaisuutensa. (Suomen kauppakeskusyhdistys ry 2012, 128.) Suomen kauppakeskusyhdistyksen määritelmän mukaan kauppakeskukset ovat liiketoiminnallisia kokonaisuuksia, joilla on yhteinen johto ja markkinointi. Niiden tiloissa liikkeet avautuvat sisäpihoille tai käytäville, jotka muodostavat yhtenäisen tilan. Muut määreet, joita yhdistys antaa liittyvät vuokrattavien tilojen, ankkuriliikkeiden ja vuokrattavan tilan neliöiden määrään sekä siihen, että kauppakeskuksen tiloista millään yksittäisellä toimijalla ei ole omistuksessaan yli 50 prosenttia vuokrattavasta tilamäärästä. (Suomen kauppakeskusyhdistys ry 2012, 9)

Kauppakeskukset, joissa Jyväskylän nuorisotilakokeilu toimi, olivat Citycon Oyj:n omistuksessa. Citycon Oyj on vuonna 1988 perustettu suomalainen kiinteistösijoitusyhtiö, joka sijoitti alun perin toimistokiinteistöihin. Vuonna 1998 yhtiön liiketoimintakonseptiksi vaihtunut liikekiinteistöihin suuntautuminen sai alkunsa kun sen omistukseen siirtyi vuoden aikana 223 liikekiinteistöä. Tästä eteenpäin Citycon keskittyi liikekiinteistöjen omistamiseen, vuokraukseen ja johtamiseen, laajentaen toimintaansa myös kiinteistöjen kehittämiseen. Yhtiö toteutti organisaatiouudistuksen vuonna 2003. Tästä eteenpäin se on laajentanut toimintaansa myös ulkomaille, joista ensimmäinen kiinteistösijoitus tehtiin Ruotsiin ja saman vuoden aikana Viroon. Tällä hetkellä yhtiön omistuksessa on 36 kauppakeskusta Suomessa, Ruotsissa sekä Baltian alueella. Ulkomaille laajenemisen rinnalla yhtiö kehittää ja ylläpitää omistamiaan liikekiinteistöjä Suomessa, kuten tutkimuksen kohteena olevia Jyväskylän ja Forumin kauppakeskuksia. (Citycon 2012, Historia)

Citycon Oyj liittyy tutkimaamme aiheeseen myös siinä, miten se on ottanut nuoret ja nuorisotyön huomioon toiminnassaan. Nuorten läsnäolo kauppakeskuksissa on pääosin tervetullutta, mutta se aiheuttaa kitkaa kahden eri osapuolen välille, sillä esimerkiksi suositut hengailukohteet ovat usein tärkeimpien kulkureittien kohdilla. Myös Cityconin kauppakeskukset ovat pyrkineet ratkaisemaan esiintynyttä häiriökäyttäytymistä luoviksi kuvailtavilla tavoilla, kuten teinikarkottimilla Lahden Trio -kauppakeskuksessa sekä Tampereen Koskikeskuksessa (Ilta-Sanomat, 2009) Teini-

karkottimen tapaiset, kyseenalaiset ratkaisut ovat kuitenkin jääneet menneisyyteen. Uudet toimintamallit keskittyvät nuorten kuulemiseen sekä osallistamiseen yhteistyössä paikallisten nuorisotoimijoiden kanssa, esimerkiksi edellä mainitun Lahden kauppakeskuksen teinikarkotin on vaihtunut nuorisotilaksi. Myös Jyväskylän nuorisotilakokeilu sai aloitteensa kauppakeskuspäällikkö Aki Tuikalta aikaisempien hyvien yhteistyökokemusten perusteella. (Jyväskylän kaupungin nuorisopalvelut 2011, Citycon: Vuosikertomus ja Vastuullisuusraportti 2011, s. 62)

Opinnäytetyömme innoittajana toiminut nuorisotila sijaitsi kauppakeskus Jyväskeskuksen ensimmäisessä kerroksessa. Tämä vuonna 1993 avattu kauppakeskus sijaitsee Jyväskylän ydinkeskustassa Forumia vastapäätä. Se on kooltaan pieni, kolmikerroksinen kauppakeskus joka rakentuu keskustilasta, johon päin liikkeet avautuvat, keskellä aukiota ovat liukuportaat toiseen kerrokseen. Siellä sijaitsee pääasiallisesti ruoka- ja vaateliikkeitä, suurin poikkeus tähän on Finnkinno, joka hallitsee suurta osaa Jyväskeskuksen kolmannelta kerroksesta. Jyväskeskuksen pohjakaava on verkko-mainen, keskusaukiolta risteävät käytävät johtavat kolmeen uloskäyntiin ensimmäisessä kerroksessa sekä yhteen uloskäyntiin toisessa kerroksessa.

Jyväskeskuksen keskusaukio. Liukuportaiden lähiympäristö on nuorten ja järjestys-
senvalvojen jatkuvan kädenväännön näyttämönä, näin kuvaushetkelläkin.

Kauppakeskus Forum sijaitsee Jyväskylän Kauppakadun ja Vapaudenkadun bussipysäkkien välissä. Jyväskeskuksen tapaan Forumin liiketilat ovat kolmessa kerroksessa, joiden välillä liikutaan eräänlaisen keskusaukion vieressä sijaitsevilla liukuporilla. Sen rakenne on enemmänkin putkimainen, sillä kauppakeskus kulkee koko korttelin läpi toimien luontevana reittinä bussipysäkeiltä keskustaan. Liiketilat ovat tämän käytävämäisen rakenteen varrella ja ne ovat suurimmaksi osaksi vaatekauppoja sekä erikoisliikkeitä. Liikkeet ovat sopivia piipahtamiseen mutta muuten rakenne suosii liikkumista paikasta toiseen ajan viettämisen sijaan, istumapaikkojakin Forumissa on vain muutamia.

Forum Kauppakadun puoleinen käytävä.

3. TEOREETTINEN VIITEKEHYS

3.1 Sosiaalinen vahvistaminen

Sosiaalinen vahvistaminen on laaja käsite ja vaikka se usein rajataan muutamien työmuotojen johtoajatuksiksi, sillä on vaikutuksensa kaikkeen tehtävään nuorisotyöhön. Silti on muistettava, että sitä ei tule käyttää puskuritarrana jokaiselle sitä muis-

tuttavalle työmuodolle, vaan sen käyttötarkoitus on aina perusteltua sekä toiminnassa näkyvää. Kauppakeskuksissa tehdyn ja tehtävän nuorisotyön kannalta sosiaalinen vahvistaminen on kantava ajatus tämän hetkisisissä työmuodoissa, joita kauppakeskuksissa ja niiden välittömässä yhteydessä toteutetaan, sekä siinä miten tilaa käyttävien nuorien kanssa toimitaan ja kuinka heihin suhtaudutaan.

Sosiaalinen vahvistaminen on kirjattu nuorisolain määritelmiin pykälässä kaksi, jonka mukaan sillä tarkoitetaan ”nuorille suunnattuja toimenpiteitä elämäntaitojen parantamiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi,” (Nuorisolaki 2012). Tarkemman määrittelyn sosiaaliselle vahvistamiselle antaa ”Hallituksen esitys Eduskunnalle nuorisolaiksi sekä laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta”, jonka yksityiskohtaisemmissa perusteluissa sosiaalinen vahvistamisella tarkoitetaan ”kohdennettua toimintaa, joka keskittyy syrjäytymisen riskiryhmässä oleviin nuoriin. Sosiaalisella vahvistamisella korvataan syrjäytymisen ja syrjäytymisen ehkäisyn käsitteet. Sosiaalinen vahvistaminen ei ole syrjäytymisen ehkäisyn tapaan käsitteellisesti leimaava, vaan kyseessä on prosessi, jossa parannetaan asteittain nuoren elämäntilannetta ja -hallintaa. Sosiaalisen vahvistamisen tavoitteena on nuoren saaminen yhteisölliseen toimintaan aktiiviseksi kansalaiseksi.” (Hallituksen esitys 2012)

Sosiaalinen vahvistaminen on käytänteiden ja työmuotojen kokonaisuus, jota toteutetaan järjestöissä, hankkeissa ja julkisen sektorin nuorisotyössä. Se toimii paikkansa, tarpeidensa ja kohdeyleisönsä mukaan, ohjaten näiden tarpeiden mukaan ehkäisyyn, varhaiseen puuttumiseen tai interventioon. Työotteena se on haastava, vaikka sosiaalisen vahvistamisen metodilista kulkee kevyestä erittäin intensiiviseen, ovat sen asiakkaat silti vapaaehtoisesti toiminnan piirissä. (Mehtonen 2011, 17-18) Toteutusten kirjo kattaa lukemattomia erilaisia pienryhmiä, tiedotus- ja ohjauspalveluita ynnä muita tapoja lähestyä lapsia ja nuoria.

Jyväskylässä nuorisopalveluiden toimintamallissa sosiaalinen vahvistaminen on yksi sen palvelukokonaisuuksista. Tämän sosiaalisen vahvistamisen palvelukokonaisuuden alle on lueteltu pienryhmätoiminta, OhjausLaturi -hanke, etsivä nuorisotyö ja katupäivystys Synkkis sekä nuorten kesätöihin ohjaamiseen suunnatut palvelut. (Jyväskylän nuorisopalveluiden kehittämissuunnitelma (2010-2013) 2010, 9). Varsinaisena sosiaalisen vahvistamisen yksikkönä nuorisopalveluiden alaisuudessa toimii

SohVa, joka ylläpitää pienryhmätoimintaa, yksilöllistä ohjausta sekä vanhempien kanssa tehtävää yhteistyötä. Jyväskylässä toiminut OhjausLaturi oli ESR - rahoitteinen hanke, jonka tavoitteena oli luoda ja juurruttaa toimintamalleja nuorten ohjaamiseen nivelvaiheissa, eli siirtyessään yläasteelta seuraaviin oppilaitoksiin. OhjausLaturin ja SohVan työmuotojen vertailu keskenään on oiva esimerkki siitä, miten kirjavasta työmuodosta on kyse. Kummankin toimintamallin merkitys yksittäiselle lapselle tai nuorelle voi olla yhtä suuri, vaikka toimintamallien intensiivisyys vaihtelee suuresti.

Kauppakeskukset ovat puolijulkisia tiloja eli paikkoja jotka ovat kaikille avoinna, mutta kuluttaminen on päällimmäisin syy niiden käyttämiseen. (Mäenpää 2005, 229) Kaupallisessa ympäristössä toimiminen aiheuttaa hankaluuksia julkisen sektorin toimijoille, sillä työtehtävissä he eivät ole tekemisissä tilan tarkoituksen kanssa ja tämä aiheuttaa näkemyseroja ja muita ongelmia. Tämä piirre vaikeuttaa tilaa käyttävien nuorten tavoittamista ja tähän ongelmaan Jyväskylän nuorisotila tarjosi hyvän oikopolun, sillä se tarjosi valmiiksi sovitun työpisteen kahden organisaation välille. Sosiaalisen vahvistamisen edustajat olivat vahvasti läsnä Jyväskylän nuorisotilassa, se toimi etsivän työn tuella järjestettyjen Young Forum -tapahtumien tukikohtana sekä yhtenä katupäivystys Synkkiksen pysähdyspaikkana. Tila mahdollisti toimijoille nopean pääsyn erään vaikeasti tavoitettavan kohderyhmän luokse.

Kauppakeskukset ovat luontevia tiloja tällaiselle työlle. Ne toimivat keskuksina nuorille, joiden ainoa yhdistävä tekijä on usein se, että he pitävät alueella hengailusta. Paikkaan ei tulla siksi, että haluttaisiin osallistua esimerkiksi nuorisopalveluiden toimintaan, sitä varten voi mennä nuorisotiloille tai osallistua johonkin muuhun toimintaan. (Ahtiainen & Peltonen 2012, 4) Tässä mielessä sosiaalisen vahvistamisen hyödyntäminen kauppakeskuksissa osuu hyvin tavoitettavaan kohderyhmään, sillä heille on mentävä puhumaan ilman tilalla toimijan auktoriteettia, tasa-arvoisena ihmisenä, jolla vain on osaamista ja tietoa siitä, miten nuorta voisi tukea mahdollisten ongelmien kohtaamisessa. Jalkautuva etsivä työ sekä nuorisotiedotus, joita jo käytetään näissä ympäristöissä, tarjoavat matalan kynnyksen astua sisään toimintaan sekä tavoittaa nuoria ilman, että he kokisivat sen häiritseväksi. Sosiaalinen vahvistaminen toimii ympäristönsä ja kohderyhmänsä ehdoilla, kauppakeskuksissa nämä piirteet näyttävät olevan korostuneen tärkeitä, minkä tahansa työmuodon toteuttamisessa.

3.2 Nuorten hengailu

Nuorten ajankäyttö kauppakeskuksissa nähdään usein ongelmallisena. Tämä ongelmaksi koettu käyttäytyminen on tärkeä taustavaikuttaja kun pohditaan nuorisotyön tuomista uuteen toimintaympäristöön, Jyväskylän kohdalla se toimi yhtenä kauppakeskusnuorisotilan lähtökohdista. Nuorten kauppakeskuksissa hengailu on ilmiönä yleismaailmallinen ja sitä on tutkittu ympäri maailmaa selvitettäessä mitä nuoret hakevat kauppakeskuksista ja millaista kulttuurista ympäristöä tämä tila heille edustaa. Kauppakeskuksiin hakeutumisen syyt ovat hyvinkin yksinkertaisia, Mikko Salasuon (2006, 70) tiivistämänä nuoret hakeutuvat sinne, missä on muita nuoria, liikkeen perustuessa sosiaalisiin verkostoihin ja maantieteeseen. Vaikka aikuisen näkökulmasta nuorten vapaa-ajan vietto kauppakeskuksessa voi näyttää tylsistyneeltä maleksimiselta, heidän näkökulmastaan kauppakeskus voi olla ihana paikka, jossa kaikki on lähellä. (Silfverberg 2002, 16)

Childhood –lehden julkaisun 3/2000 artikkeli The unacceptable flaneur – Shopping mall as a teenage hangout kertoo tutkimuksesta, joka selvitti kauppakeskusten merkitystä Iso-Britannian East Midlandsissa asuville nuorille. Artikkelin johtopäätöksenä oli, että nämä kauppakeskukset edustavat nuorille tilaa, joissa he määrittelevät omaa paikkaansa aikuisten hallitsemassa ympäristössä. Hengailussa syntyy yhteinen kokemus tilankäytöstä ja oikeudesta vaikuttaa alueella ilman pakottavaa vaatimusta toimia kuten sitä on suunniteltu käytettävän, luoden aikuisten hegemoniaa vastustavaa kulttuurista tilaa. (Matthews, Taylor, Percy-Smith, Limb 2000, 292). Negatiivisesta näkökulmasta heidät voidaan nähdä uhkana muille asiakkaille, rauhallisuudelle, ilmapiirille, turvallisuuden ja hallinnan tunteelle, tilan riittävyydelle sekä työssä jaksamiselle. (Nikoskinen 2011, 101)

Kauppakeskusten turvallisuuden lisääminen on huomioitu Sisäasiainministeriön julkaisussa Turvallisempi huominen – Sisäisen turvallisuuden ohjelma (2012). Kauppa-

keskusten määrän ja koon kasvun myötä niistä on tullut enemmänkin vapaa-ajanviettokeskuksia, niiden roolin näkeminen kulutuksen paikkoina on muuttunut. Pahimmillaan yksittäiseen kauppakeskukseen tulee yli 1000 poliisitehtävää vuodessa, tämä näkyy tuntuvana rasitteena niin poliisille kuin kauppakeskusten omille turvallisuusorganisaatioille. Ratkaisevia toimenpiteitä ovat moniammatillisessa yhteistyössä tehtävät toimintamallit, joiden tavoitteena on parantaa asiainnin turvallisuutta, viihtyvyyttä sekä turvallisuuden tunnetta. Vastuu toimintamallien suunnittelusta ja toteuttamisesta on poliisilla ja kauppakeskuksilla.

Vaikka nuorten läsnäolo kauppakeskuksissa ei ole suora turvallisuusriski, heidän kontrollia vastustava läsnäolonsa voi aiheuttaa muissa asiakkaissa eräänlaista subjektiivista pelkoa, joka nousee ympäristöön sopimattoman elementin vaikutuksesta. Kauppakeskukset vastaavat näihin negatiivisiin kokemuksiin kontrollin tiukentamisella sekä muilla keinoilla, kuten Teinikarkotin –nimisellä laitteella, jonka korkeataajuuk-sisen hälyäänen on tarkoitus ajaa nuoret pois alueilta, joissa heidän läsnäoloaan ei haluta. (Euroopan Neuvoston julkaisu 2010, 1) Nuorisotyön näkökulmasta tutkimuk-sella tähdätään rakentavampiin vaihtoehtoihin Jyväskylän keskustan hengailuilmion lieventämiseen tai ratkaisemiseen. Nuorisotyöllä voi olla paljon annettavaa tilan hal-linnoijille, mutta työmuotojen ja ymmärryksen tuominen kauppakeskuksiin vaatii tilan-teen kokonaisvaltaista käsittelyä niin nuorten, ympäristön ja eri ammattiryhmien välil-lä.

3.3 Tilatoiminta

Nuorisoseuroille tarkoitettujen talojen rakentaminen alkoi vuonna 1890, jolloin tilojen käyttö oli tarkoitettu nuorisoseurojen alaosastoille. Monien tilojen perustaminen oli pitkän työn tulosta, mutta ajan myötä niitä rakennettiin suuria määriä ympäri maata. (Nieminen 1995, 68) Vuonna 1943 eduskunnassa tehtiin toivomusaloite, jonka perus-tana oli huoli nuorten kehityksestä kiinteiden koti- ja yhteiskuntasuhteiden kärsittyä

talvi- ja jatkosodan seurauksista. (Nieminen 1995, 208) Nuorisotilojen kehittyessä koettiin, että tilojen järjestäminen yksinään ei riitä, vaan niille tarvittiin päteviä nuorisohjaajia. Tämä kehitys sai vauhtia 1970–80 –luvuilla, jolloin nuorisolautakuntalaki lisäsi voimavaroja kunnalliseen nuorisotyöhön. Näinä vuosikymmeninä alkoi myös nykymuotoisempien nuorisotilojen rakentuminen sekä aikaisempaa korkeampi panostaminen avointen ovien toiminnan kehittämiseen. (Nieminen 1995, 367-369)

Nuorisotilatoiminta muodostaa nykyään kunnallisen nuorisotyön selkärangan, tyypillisesti se on avointen ovien toimintaa, joka tarjoaa jokaiselle nuorelle tasavertaisen mahdollisuuden tulla nuorisotilalle. (Kylmäkoski 2007, 394) Vaikka nuorisotilatoiminnalla on omat tyypilliset lainalaisuutensa, on huomattavaa miten monimuotoisesti sitä on mahdollista toteuttaa. Usein monimuotoisuus on myös taloudellinen pakko, sillä nuorisotiloista ei saada taloudellista voittoa. Erilaiset ratkaisut, kuten kouluihin yhdistetyt nuorisotilat sekä kaupoilta tyhjiksi jääneet liikehuoneistot ovat houkuttelevia paikkoja, sillä useasti kuntien ja kaupunkien muut palvelut syövät nuorisotiloille suunnattuja resursseja. (Kylmäkoski 2007, 404)

Nuorisotilojen perustamisessa ei kuitenkaan ole kyse vain rahasta. Tilatoiminnan juuret ovat tarpeessa saada nuorille omia tiloja, tarve ei ole muuttunut, mutta sillä on tarve uudistua ajan kuvaan sopivaksi. Kylmäkosken (2006) artikkelin loppuosassa pohditaan, pitäisikö nuorisotilojen sisäisiä konsepteja, kuten biljardipöydän ja pöytätenniksen tarpeellisuutta muuttaa. Tutkimuksessa esille nousseet tilaratkaisut tutkivatkin tilatoiminnan konseptia sen ulkopuolelta. Täytyykö nuorisotilan olla kunnan tai kaupungin omistama paikka, vai voidaanko pysyvää toimintaa järjestää ympäristössä, joka ei käytännössä ole millään tavalla edellä mainittujen tahojen hallinnassa, vaan kokonaan julkisten palveluiden omistamassa tilassa, kaupallisessa ympäristössä.

3.4 Etsivä nuorisotyö

Vuonna 2010 nuorisolakiin kirjattiin lisäys, joka velvoittaa kunnat toteuttamaan etsivää työtä. Etsivä työ kytkettiin nuorisotyön ja -politiikan tehtäviin siinä missä kasvatuksellinen ohjaus, tieto- ja neuvontapalvelut sekä monikulttuurinen nuorisotoiminta. Nuorisolain §7b määrittelee etsivän työn tehtäväksi tavoittaa nuoria, jotka tarvitsevat tukea ja auttaa heidät sellaisten palveluiden ja tuen piiriin, jotka edistävät nuoren kasvua ja itsenäistymistä. Etsivän työn tavoitteena on myös auttaa nuoren pääsy koulutukseen ja työmarkkinoille. Etsivä työ perustuu ”nuoren itsensä antamiin tietoihin ja hänen omaan arvioonsa tuen tarpeesta”. Laki määrää etsivää työtä järjestävän kunnan nimeämään kunnan viranhaltijan tai kunnan työsopimussuhteessa oleva henkilön, joka on vastuussa etsivän työn toiminnasta. Etsivällä työntekijällä tulee olla riittävä koulutus sekä työkokemusta nuorten kanssa tehtävästä työstä. Etsivän työn palvelun tuottamisesta voi olla vastuussa yksittäinen kunta tai useampi kunta yhdessä tai kunta voi ulkoistaa palvelun tuotteistamisen palveluja tuottavalle yhteisölle kunnan ollessa kuitenkin vastuussa siitä, että palvelu täyttää lain määrittelemät kriteerit. Etsivää työtä käsittelevässä §7c huomautetaan, että nuorta koskevien tietojen luovuttamiseen vaaditaan nuoren suostumus. Salassapito ei kuitenkaan koske tilannetta, jossa kyseessä on perusopetuksen jälkeen ilman opiskelupaikkaa jäänyt nuori tai alle 25-vuotias nuori, joka keskeyttää toisen asteen koulutuksensa tai alle 25-vuotias nuori, joka keskeyttää varusmies- tai siviilipalveluksensa tai saa vapautuksen palveluksesta. Etsivän nuorisotyön henkilötietojen käsittelystä vastaa kunta, joka ylläpitää rekisteriä muun muassa nuoren yhteys- ja yksilöintitietojen ilmoittajasta ja nuorta koskevista jatkotoimenpiteistä. (Nuorisolaki 2012)

Ammatillinen etsivä työ on lähtöisin Norjasta, jossa etsivän työn kehittäminen aloitettiin 1960-luvun loppupuolella. Norjassa ensimmäisten kenttätöryhmien vakiinnuttua alettiin yleisesti käyttää etsivän työn termiä myös ammattikielessä, puhekielen sijaan. Etsivän työn lähtökohtana oli, että on olemassa nuoria, jotka eivät ole sosiaali- ja terveyspalveluiden piirissä vaikka tarvitsevat palveluiden antamaa tukea. Etsivä työ vie avun sinne missä nuoret ovat, oli kyseessä sitten katu tai kahvila. Omassa ympäristössään nuorille annetaan mahdollisuus tutustua työntekijöihin ja kehittää luottamus-

suhteen heihin. (Hjort Haldis, 1995.) Suomesta lähetettiin vuonna 1987 Stakesin (Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus, nykyisin THL, Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos) työryhmä Norjaan hankkimaan etsivän työn malleja. Tuohon aikaan Norjassa toimi jo 70 paikkakunnalla etsivän työn työntekijöitä, joilla oli koulutus ja ammatti-identiteetti. Etsivää työtä järjestettiin moniammatillisessa kehyksessä kun Suomessa työskenneltiin tarkkaan sektoroidulla kentällä.

Norjan malli rantautui Tampereelle, jolloin sitä lähdettiin kokeilemaan riskioloissa elävien nuorten parissa ja vuonna 1991 Tampereen ENT (etsivä nuorisotyö) muuntui moniammatillisen etsivän työn kokeiluhankkeeksi, jonka tavoite oli suunnitelmallisesti vaiheistetun ja moniammatillisen kenttätyön kehittäminen. (Kaartinen-Koutaniemi, 2012.) Helsingin Sanomat uutisoi syksyllä 1991 Tampereelle jalkautuneista partioista, joiden tarkoituksena oli selvittää kuka on avun tarpeessa, tutustua jengeihin ja auttaa alkoholin, huumeiden tai pikkurikollisuuden myötä kaidalta tieltä lipsahaneita takaisin normaalielämään. Lokakuussa 1991 työryhmä vasta kartoitti alueita ja etsi kohderyhmäänsä. Vuonna 1992 etsivän nuorisotyön kokeilu oli pyörinyt Tampereella reilun vuoden verran ja Helsingin Sanomat uutisoi aiheesta jälleen. Tuohon aikaan työpareja oli kaupungissa kaksi, molemmissa pareissa mies ja nainen, toinen nuorisotyön toinen sosiaalityön ammattilainen. Työntekijät kertoivat toimittajalle, että kestää vuoden verran saavuttaa nuoren luottamus. He jakoivat autettavansa kahteen ryhmään: yli 17-vuotiaat moniongelmaiset ja nuoremmat, jotka tarvitsevat kevyempää ohjausta ja neuvontaa. (Helsingin Sanomat 1992.) ENT-pilotin periaatteisiin kuului irrottautuminen kontrollivelvoitteesta, joka tarkoitti työn olevan suunnitelmallista, mutta toteutettiin nuoren ehdoilla. Tampereen ENT kokeilu onnistui niin hyvin, että se toimii Tampereella yhä ja on vakiintunut osaksi kaupungin palveluverkkoa.

Suomessa tehtävän etsivän nuorisotyön pohjana on ihmiskäsitys, jonka mukaisesti ihmisellä on aina sama arvo, oli hänen taustansa tai elämäntilanteensa mikä tahansa. ”Jos minulla työntekijänä on uskallus kohdata ihminen niin, että hänellä on mahdollisuus kertoa mielenmaisemastaan, etten minä ole etukäteen päättänyt, että hän on seksityöläinen tai päihdeongelmainen tai syrjäytynyt, tavoitan hänen ihmisyydestään enemmän”. Etsivää työtä tehdään niille, jotka eivät ole palveluiden piirissä ja heidät viedään takaisin palveluiden luo. Etsivä työntekijä menee sinne, missä asiakkaat ovat ja asettuu tarjolle niin, että asiakkaan on mahdollista tulla kohtaamaan

työntekijä ja aloittaa asiakkuussuhde. Etsivä työ on matalan kynnyksen työmuoto ja sen perimmäinen tarkoitus ei välttämättä ole vain tarjotuissa palveluissa vaan siinä, miten asiakas kokee tulleen kohdatuksi, kuulluksi ja ymmärretyksi ja näin ollen miten hänen ulkopuolisuuttaan on kyetty vähentämään. (Kaartinen-Koutaniemi 2012)

Vuonna 2012 Suomessa valtioavusteista etsivää nuorisotyötä järjestetään jo 279 kunnassa (vertaa: 2009 131 kunnassa) ja työntekijöitä on yli 340 (vertaa: 2009 137). Tämän mahdollistaa Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä tuki, jonka avulla voidaan palkata lisää etsivän nuorisotyön työpäreja. Opetus- ja kulttuuriministeriön avustusta etsivään nuorisotyöhön vuodelle 2013 on voinut hakea 31.10.2012 asti. Eduskunnan esityksessä vuodelle 2013 esitetään enintään 14 000 000 euroa ja tähän sisältyy nuorisotakuuosuutta. Vuonna 2012 etsivään nuorisotyöhön oli käytettävissä 11 500 000 euroa, ilman nuorisotakuuosuutta (nuorisotakuu astuu voimaan 1.1.2013)(Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012).

3.3 Nuorten tieto- ja neuvontapalvelut

Nuorisolain kolmanteen lukuun, pykälään seitsemän on kirjattu, että kunnan tehtäviin kuuluu nuorisotyöhön ja –politiikkaan lukeutuvan tieto- ja neuvontapalveluiden järjestäminen. (Nuorisolaki 2012) Nuorisotiedotustyö on ensisijaisesti tiedon välittämistä nuorille. Nuori saa loppujen lopuksi itse valita ottaako hän vastaa tietoa, jonka nuorisotiedotus tarjoaa. Nuorisotiedontyöntekijän tulee antaa nuorelle tietoa neutraalisti ja objektiivisesti, kertoen kaikista vaihtoehdoista tasapuolisesti. Nuorisotiedotustyössä pyritään kannustamaan nuorta aktiiviseen toimintaan. Suomessa, niin kuin muualla Euroopassakin nuorisotiedotustyötä ohjaavat eurooppalaiset periaatteet, kuten asiakkaan mahdollisuus pysyä nimettömänä.

Nuorisotiedotustyöntekijä ei saa neuvontatilanteessa tuoda esiin omia mielipiteitään tai pyrkiä vaikuttamaan nuoren elämään. Nuorisotiedotustyöntekijällä on takanaan alueellinen, kansallinen ja kansainvälinen verkosto. Verkostot tukevat varsinaisessa tiedotustyössä, mutta yhtälailla myös ammatti-identiteetin vahvistamisessa. Nuorisotiedotustyöntekijän kannalta tärkeimpiä ovat hyvät vuorovaikutustaidot ja kiinnostus

niin nuoria kuin nuorisotiedotustyötäkin kohtaan. Suomessa on nuorisotiedotustyöntekijöitä joilla on informaation, sosiaalityöntekijän kuin nuorisotyöntekijänkin tausta. Tämä seikka johtuu muun muassa siitä, että varsinaista nuorisotiedotustyön ammattitutkintoa ei Suomessa ole. (Laukkanen 2003, 60- 61)

Ensimmäiset nuorisotiedotuskeskukset/pisteet perustettiin Iso-Britanniaan, Belgiaan, Saksaan ja Ranskaan 1960–70 luvun taitteessa. Usein nämä keskukset ovat erikoistuneet johonkin nuorten ongelmaan, kuten asumisongelmat tai työllisyysongelmat. Tiedotuskeskukset eroavat toisistaan niin, että osassa niistä tarjotaan pitkälle kehitettyjä neuvontapalveluja kun taas toiset keskukset ovat keskittyneet tiedon välittämiseen. Suomessa aloitettiin 1987 kolmivuotinen kokeilu Kansalaiskasvatuksen Keskuksen toimesta, jonka tehtäväksi määriteltiin kuntien ja muiden yhteisöjen järjestämän nuorisotiedotustoiminnan palveleminen ja kansainvälisessä yhteistyössä nuorisotiedotuksen alalla toimiminen. (Vesikansa, 1991) Fedotoff & Pietilä (2011, 62) huomauttavat, että jo 1950-luvulla perustettiin Turkuun ja Helsinkiin opastus- ja tiedotustoimistoja, jotka oli suunnattu maalta kaupunkiin muuttaneille nuorille ja näissä pisteissä annettiin tietoa muun muassa vuokra-asunnoista ja työpaikoista.

Nuorten tieto- ja neuvontapalvelut ovat aina pyrkineet olemaan läsnä siellä missä nuoret ovat, esimerkeiksi voidaan luetella koulut ja rautatieasemat. 1990-luvulla lähdettiin toteuttamaan ensimmäisiä, varsinaisia verkkoperusteisia nuorten tieto- ja neuvontapalveluita. Jo silloin aavisteltiin, että internet tulee olemaan nuorten suosiossa ja muutosvastarintaa verkkoperusteista tieto- ja neuvontatyötä kohtaan ei syntynyt. Vuonna 2010 kunnat ja laajemmat yhteenliittymät ylläpitivät 36 verkkoperusteista palvelua, tähän lukuun ei lasketa nuorisotoimien ulkoisen tiedottamisen www-sivustoja. Samaan aikaan verkkoperusteisia tieto- ja neuvontapalveluja käytti lähes 1 200 000 yksittäistä käyttäjää, joten voidaan todeta, että palveluille on käyttöä ja tarvetta (Fedotoff & Pietilä, 2011, 63-64).

3.4 Julkisen ja puolijulkisen tilan määrittely

Yleisellä paikalla tarkoitetaan Järjestyslain mukaan "a) tietä, katuja, jalkakäytävää, toria, puistoa, uimarantaa, urheilukenttää, vesialuetta, hautausmaata tai muuta vastaavaa aluetta, joka on yleisön käytettävissä;

b) rakennusta, joukkoliikenteen kulkuneuvoja ja muuta vastaavaa paikkaa, kuten viirastoa, toimistoa, liikenneasemaa, kauppakeskusta, liikehuoneistoa tai ravintolaa, joka on yleisön käytettävissä joko jonkin tilaisuuden aikana tai muutoin;"

Laki määrittelee yleisen tilan käyttöehdot, sen mitä tiloissa saa ja mitä niissä ei saa tehdä sekä kenen vastuulla tilan ylläpito on. Tämä lain määrittelemä yleinen paikka on sama kuin julkinen tila, mutta näiden kahden käsitteen välillä vallitsee selkeä ero. Julkisesta tilasta puhutaan usein silloin, kuin keskustellaan siihen asetetuista arvoista, kuten siitä missä kulkee hyvän maun raja mainostamisessa tai tilojen suunnittelussa. Opinnäytetyömme kannalta tärkeiksi ulottuvuuksiksi nousevat nämä julkisesta tilasta käydyt keskustelut eri ryhmien kesken.

Julkinen tilan määritelmä on lain pohjalta suppea, sillä se ei ulotu käsitteen sosiaaliin ulottuvuuteen vaan määrittelee lähinnä tilassa tapahtuvan toiminnan rajoja. Tästä syystä näyttääkin, että julkinen tila on jatkuvan keskustelun ja vastakkainasettelun kenttä, jossa omistajat ja käyttäjät tasapainoilevat omien intressiensä tähden. Tämä on nähtävissä myös Jyväskylän keskustassa, jossa tilaa hallinnoivien toimijoiden edustajan, Jyväskylän Elävä Kaupunkikeskus ry:n (JYKKE ry) vastaparina toimii Esteettinen kerho, avoin yhteisö, joka havainnoi muun muassa keskusta-alueen käyttöä, tunnelmaa ja hinnoittelua tilan käyttäjien näkökulmasta. Keskisuomalaisessa 25.8.2008 julkaistu artikkeli "Järjestää saa, kertoa ei" kertoo Jyväskylän keskustan huonosta tilanteesta pienten tapahtumien mainonnan suhteen. Ilmoitustaulut on omistajatahon kannalta koettu rumiksi ja ne on poistettu, tällöin tapahtumien tuottajille jäljelle jää vain mahdollisuus maksaa mainospaikasta, oli tapahtuma miten pieni tahansa. (Keskisuomalainen 2008)

Tutkimamme kauppakeskukset ovat puolijulkisia tiloja. Tilan määritelmä voidaan erottaa edellä mainitun Järjestyslain toisesta kohdasta (b), nämä paikat ovat avoimina yleisölle vain tiettyinä aikoina, muuten ne ovat suljettuina. Puolijulkinen tila yhdistää itseensä yksityisen ja julkisen tilan piirteitä, hämärtäen näiden kahden välisiä eroja

(Mäenpää 2005, 195). Konkreettisenä esimerkkinä tällaisesta tilasta voidaan nähdä Jyväskeskuksen ala-aula, jossa kulkuväylän julkisen tilan välittömään läheisyyteen työntyy pöytärykelmiä, paikkoja johon kuka tahansa voi istua, mutta niiden käytön vaatimuksena on olla kahvilan asiakkaana.

Kuva Jyväskeskuksen ensimmäisestä kerroksesta, kuvan keskellä yksi kerroksen uloskäynneille vievistä käytävistä.

Puolijulkista tilaa määrittelee sen tarkoituksellisuus ja sen määrittämät rajaukset tilankäyttöön. Kirjastojen ja virastojen tarkoitus on tarjota palvelujaan yleisölle tiettyyn kellonaikaan, sama pätee myös kauppakeskuksiin. Näiden olemassaolon tarkoitus kuitenkin pohjautuu kuluttamiseen, jota varten niiden tilat on suunniteltu ja joita kontrolloidaan kaupankäynnin ehdoilla. Tämä toiminnan peruste luo kauppakeskuksille omanlaisensa sosiaalisen ulottuvuuden, sillä sen käyttäjiä arvioidaan potentiaalisen kulutuksen mukaan. Selkeimmillään tämä piirre esiintyi yrittäjiltä saaduissa

haastatteluissa, joissa muutamissa kauppakeskuksia käyttävät henkilöt arvotettiin suoraviivaisesti "huonotuloisiin" tai "parempituloisiin", viitaten myös taloudellisen aseman sosiaalisiin vaikutuksiin, kuten tällaisten henkilöiden lasten käyttäytymiseen.

4. KÄYTETTY MENETELMÄT

Tutkimuksemme otanta koostuu yhteensä 34 haastattelusta, jotka käsittävät Jyväskylän nuorisopalveluiden työntekijöitä, nuorisopalveluiden sidosryhmiä, kauppakeskuksen toimijoita ja nuoria, lisäksi 7 haastattelusta toimii muualla Suomessa kaupallisessa ympäristössä tehtävän nuorisotyön parissa tai on työskennellyt kaupallisessa ympäristössä nuorisotyön näkökulmasta. Jyväskylän kohdalla käsitelimme kaikki osapuolet yhtenä otantana, tasapuolisesti ja tasa-arvoisesti. Muualta Suomesta kerätyt haastattelut käsiteltiin omina kokonaisuuksinaan, toiminnon mukaan.

4.1. Laadullinen tutkimus

Laadullisten tutkimusmenetelmien hyödyntäminen oli luonteva valinta, sillä tarkoituksena opinnäytetyössä on tutkia ihmisten elämässä vaikuttavaa ilmiötä, jonka osia ovat ihmisten näkemykset ja toisaalta yleisesti hyväksytyt faktat (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 157). Kokonaisvaltaisen tiedonluonnin kannalta ei ole kuitenkaan syytä pitäytyä vain laadullisen tutkimuksen menetelmissä, vaan tarpeen mukaan voidaan harkita menetelmien yhdistämistä. Tässä tutkimuksessa yhdistettiin laadullisen tutkimuksen teemahaastattelu ja määrällisen tutkimuksen ei-osallistuva havainnointi, jotta ne tukisivat toisiaan väittämien tukemisessa sekä ilmiön kartoittamisessa. (Alasuutari 1999, 32)

Kauppakeskukset luovat tutkimuksessamme keskuksen joka muodostuu laajalajaisen pohjamateriaalin yhteiseksi nimittäväksi tekijäksi. Tuhannet ihmiset ympäri maata kohtaavat samoja asioita, kukin omista lähtökohdistaan, luoden niistä omat näkemyksensä ja assosiaationsa. Näiden näkökulmien mosaiikki on kokonaisuutena

katsottuna kaoottinen, sisältäen yksityiskohtaista ja analysoitua tietoa sekoittuneena henkilön omiin, usein melko värittyneisiin mielipiteisiin. Luodaksemme teoreettisen viitekehyksen, on meidän löydettävä tarkastelullemme selkeästi määritelty näkökulma jonka avulla voimme tulkita heitä (Alasuutari 1999, 79-82). Tämä viitekehys tulee luoda niin, ettei se rajaa liikaa sitä, mitä pyrimme haastatelluiltamme selvittämään.

Luomassamme teoreettisessa viitekehyksessä haastateltavien kertomuksia käsitellään yksittäisenä näkemyksenä tutkittavaan ilmiöön. Teemojen selvittäminen useilta saman asian kanssa tekemisissä olevilta henkilöiltä johtaa aineiston kylläntymiseen, jolloin voimme todeta yhteisten näkemysten edustavan ilmiötä koskevaa faktaa. Laadullisen tutkimuksen aineistolla on kuitenkin tapana olla niin moniulotteista, että tutkimuksen alussa luotu näkökulma ei kata sitä kokonaisuudessaan. Tässä korostuu tutkimusotteen prosessimaisuus, jossa aluksi vain Jyväskylän keskusta-alueen toimijoiden kartoitus kaipasi tuekseen havainnointia sekä laajempaa näkökulmaa Suomessa tehtävään kaupallisissa ympäristöissä tapahtuvaan nuorisotyöhön. (Alasuutari 1999, 84)

4.2. Teemahaastattelu

Haastattelu on vuorovaikutustilanne, jossa haastattelijan intressinä on kerätä tietoa haastatellulta, erottavana tekijänä normaaliin keskusteluun on tilanteen jäsentyneisyys. Haastattelija tarvitsee tietoa kohteeltaan ja hän pyrkii tätä tavoitetta kohti haastattelumetodeita hyväksikäyttäen. (Ruusuvuori & Tiittula 2005, 23) Tähän tutkimukseen käytetty tiedonhankintatapa on teemahaastattelu. Se on puolistrukturoitu haastattelumenetelmä, jossa haastattelua varten valmistellussa rungossa ei ole valmiita kysymyksiä, vaan se rakentuu teemoista, joiden kautta tilannetta kuljetetaan eteenpäin. Teemojen läpikäynti haastattelun aikana ei ole sidottu niiden kirjoitettuun järjestykseen, vaan työtavan luonteva vapaamuotoisuus mahdollistaa esimerkiksi sen, että haastateltavan taustatietoja voidaan käsitellä sen jälkeen kun hän on päässyt kertomaan työympäristönsä uusista työmuodoista (Hirsjärvi & Hurme 2000, 47).

Teemahaastattelu on haastava tutkimusmuoto, sillä sen asettama vastuu tutkijalle on suurempi kuin esimerkiksi strukturoidussa haastattelussa, jossa kysymykset tulevat

aina tietyssä järjestyksessä. Teemat toimivat keskustelun ohjaajina ja haastattelun kulun kannalta eri teemojen välillä eteneminen on vapaamuotoista, menetelmässä on luontevaa esimerkiksi palata keskustelemaan aikaisemmasta teemasta, jos haastateltava tahtoo lisätä siihen jotain. Ennakkosuunnittelun merkitys onkin strukturoituun haastatteluun verrattuna suurempi, sillä teema-alueet on suunniteltava niin, että ne kuuluvat puhuttuun aiheeseen sulavasti. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 66) Suunnitellut teema-alueet eivät myöskään aina päde koko otantaan, tässäkin opinnäytetyössä haastateltuja yhdisti useasti vain se, että he ovat olleet kauppakeskusten ja niissä aikaansa viettävien nuorten kanssa tekemisissä.

Haastatteluiden tarkoituksena on kerätä mahdollisimman laadukasta tietoa, jolloin sen suunnittelussa on otettava huomioon muutakin kuin hyvin suunniteltu teemarakente. Tutkimuksen tiedonkeruuseen vaikuttaneet tekijät ovat olleet ajankohta, paikka sekä haastattelun kesto, jotka vaihtelevat suuresti sen mukaan ketä haastatellaan. Tämän tutkimuksen kohdalla ajankohdan päättäminen jätettiin lähtökohtaisesti haastateltavan päätettäväksi sillä kykenimme suorittamaan haastatteluja käytännössä mihin kellonaikaan tahansa, samaa periaatetta noudatettiin myös haastattelupaikan valinnassa. Haastattelut painottuivat aamupäiviin, mutta tarpeen mukaan haastattelu saatettiin suorittaa iltakuudelta. Kahta poikkeusta lukuun ottamatta haastattelupaikoiksi muodostuivat työpisteet, nuorisotilat sekä muut ympäristöt jotka olivat haastatelluille tuttuja ja näin luontevia keskustelun virittäjiä, ne liittyivät kiinteästi haastatteluiden aiheeseen. (Hirsjärvi & Hurme 2005, 73–74)

4.3. Havainnointi

Havainnoinnin (observoinnin) tavoitteena on selvittää toimivatko ihmiset todellisuudessa kuten ovat väittäneet toimivansa. Havainnointi vastaa kysymykseen, mitä todella tapahtuu. Tieteellinen havainnointi on tarkkailua, jolle voidaan asettaa tiettyjä vaatimuksia. Se mahdollistaa luonnollisten ympäristöjen kuvaamisen, välttämällä keino-tekaisuutta. Havainnoidessa täytyy kuitenkin muistaa, että havainnoija saattaa häiritä havainnoitavaa tilannetta ja jopa muuttaa tilanteen kulkua. Arkipäivän tarkkailu eroaa tieteellisestä havainnoinnista, sillä tieteellinen havainnointi on tarkkailua toisin kuin

arkipäivän havainnointi, joka on näkemistä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 207, 208) Tieteellisten havaintojen teossa käytämme aistejamme tavallista arkitilannetta tarkemmin. Metsämuurosen (2000, 43) mukaan havainnointi ei kuitenkaan ole pelkästään visuaalista aineiston keräämistä vaan kaikkia muitakin aisteja, kuten kuulo, haju, maku, kosketus, voidaan hyödyntää aineistoa kerätessä.

Havainnoinnin avulla saadaan välitöntä ja suoraa tietoa yksilöiden ja ryhmien toiminnasta ja käyttäytymisestä. Havainnoinnin avulla päästään luonnollisiin ympäristöihin ja vältetään keinotekoisuus (ei päde laboratorio-olosuhteissa toteutettavaan havainnointiin). Havainnointi on todettu toimivaksi menetelmäksi tilanteissa, joissa tutkittava ei halua suoraan kertoa tarvittavia tietoja tai tilanteissa, jotka ovat haasteellisia ennakoita ja nopeasti muuttuvia. Tutkimusmenetelmänä havainnointia on kritisoitu siksi, että havainnoijan läsnäolo saattaa häiritä tai jopa muuttaa tilannetta, jota tulisi havainnoida objektiivisesti. Ongelmaa on pyritty ratkaisemaan sillä, että tutkija tekee itsensä tunnetuksi ryhmässä ennen kuin aloittaa varsinaisen havainnoinnin. Tutkimuksen objektiivisuus saattaa kärsiä myös silloin, jos tutkija luo tunnesiteen tutkittavaan yksilöön tai yhteisöön. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 208)

Havainnoiminen liitetään usein todellisiin elämäntilanteisiin, joten menetelmä vaatii perusteellista etukäteissuunnittelua. Ennakkosuunnittelu on tärkeää, jotta tietojen koaminen olisi systemaattista ja saatava tieto olisi luotettavaa ja tarkkaa. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006). Havainnointi menetelmänä vie runsaasti aikaa, mutta myös ajantarvetta voidaan vähentää tarkalla etukäteissuunnittelulla ja strukturoinnilla (jäsentämisellä). (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 209) Opinnäytetyötämme varten päätimme havainnoida Jyväskylän keskusta-alueella, erityisesti Jyväskyläkeskuksessa, Forumissa sekä niiden välittömässä läheisyydessä. Havainnoinnin tarkoituksena oli todentaa, että nuoria on ydinkeskustassa hengailemassa päivästä ja kellonajasta riippumatta. Havainnointia toteutettiin touko-kesäkuun aikana 2012 yhteensä seitsemänä päivänä, 1-3 tuntia kerrallaan.

Havainnointi voidaan jakaa systemaattiseen havainnointiin ja osallistuvaan havainnointiin. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 210–211) tai vaihtoehtoisesti reaktiiviseen ja ei-reaktiiviseen havainnointiin. (Hirsjärvi, Hurme 2000, 37) Osallistuvalla ha-

vainnoinnilla tarkoitetaan sitä, että tutkija on joko tutkijan roolissa (havainnoija osallistujana) tai toimijan roolissa (osallistuja havainnoijana). (Metsämuuronen 2000, 45) Tyypillistä tälle mallille on, että tutkija osallistuu tutkittavien ehdoilla ja pyrkii havainnoitavan ryhmän jäseneksi. Ryhmän jäseneksi pääseminen ei tarkoita ainoastaan fyysistä puolta vaan ryhmän jäsenten kanssa koetetaan jakaa elämäkokemuksia. Näissä tilanteissa tutkijalle muodostuu helposti jokin rooli ryhmässä. Havainnoivan ollessa osallistujana voidaan käyttää termiä täydellinen osallistuminen. Tämä malli tuottaa ongelmia, jos tutkija pyrkii ryhmän täydelliseksi jäseneksi. Lähinnä koituvat ongelmat ovat eettisiä, esimerkiksi miten tutkittavalle ryhmälle kertoisi tutkimuksesta ja sen tarkoituksesta sellaiselle ryhmälle, joka ei luultavasti suostuisi tutkimukseen. Tällöin tutkijalle kehittyy ristiriita kun samanaikaisesti tulisi toimia luonnollisesti ja aidoisti ja kerätä tietoja tieteellistä tarkoitusta varten. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2008, 211- 212)

Osallistuja havainnoijana -mallissa tutkittaville kerrotaan, että tutkija on ryhmässä havaintojen tekijänä. Kerrottuaan havainnoimisesta, tutkija koettaa rakentaa tutkittaviinsa hyvät suhteen. Havainnoija osallistuu ryhmän toimintaan esittäen samalla tutkittaville kysymyksiä tutkimukseen liittyen. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2008, 212)

Systemaattisella havainnoinnilla tarkoitetaan rajatuissa tiloissa tehtävää havainnointia (laboratorio) tai luonnollisissa tilanteissa (kauppakeskus) tehtävää havainnointia. Systemaattisen havainnoinnin keskeisin piirre on luokitteluskeemojen tekeminen ja niiden asiantunteva käyttö. Havainnointi voi keskittyä kielelliseen vuorovaikutukseen, laajempiin tapahtumiin tai yksittäisiin liikkeisiin ja liikesarjoihin. Havainnoinnit koetaan tehdä ja tallentaa järjestelmällisesti ja tarkasti. Tätä varten on suunniteltu erilaisia apukeinoja, kuten check-listit, arviointiskaalat ja erilaiset pisteytyskortit ja -systeemit. Check-listillä tarkoitetaan listaa johon on lueteltu toiminnot ja tutkijan tehtäväksi jää merkitä ilmeneekö listassa oleva piirre tietyn ajanjakson aikana vai ei tai vaihtoehtoisesti kuinka monta kertaa piirre ilmenee. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2008, 210)

Opinnäytetyöhömmme sopivaksi valitsimme ei-osallistuvan eli systemaattisen havainnoinnin, koska emme kokeneet, että vaatimiemme tietojen pohjaksi olisi tarvittu ryhmään kuulumista, päinvastoin se olisi todennäköisesti vaikeuttanut työtämme, sillä jo

tällä aikavälillä huomasimme, että meidät tunnistettiin ja meihin kiinnitettiin huomiota. Mekin tunnistimme nopeasti kauppakeskuksen vakio-oleilijat, ote havainnointipäiväkirjasta: ”kauppakeskuksen perusporukka hengailmassa, muuten hiljaista.” Meillä oli jo ennen havainnoin aloittamista suhteellisen paljon tietoa keskusta-alueen nuorista ja heidän käyttäytymisestään, joten systemaattisen havainnoinnin valitseminen oli perusteltua. Käytimme havainnoinnin apukeinona eräänlaista check-listiä, jonka mukaan kirjasimme tapahtuuko hengailua valikoiduilla alueilla vai ei. Pidimme kaikista havainnointikierroista havainnointipäiväkirjaa, kaksinkappalein, johon kirjasimme, kuinka paljon nuoria paikalla oli, mihin kellon aikaan ja missä. Pyrimme erottelemaan niin kutsutut läpikulkijat ja hengailijat toisistaan sillä tutkimuksemme kannalta vain hengailijoilla ja heidän lukumäärällään on merkitystä. ”Paikalta pois lähtiessä huomattiin kolmen nuoren hengailuva ryhmä ulko-oven vieressä, olivat ahtautuneet limsa-automaatin ja portaiden väliin”, ote havainnointipäiväkirjasta. Pyrimme laskemaan nuoret sukupuolen mukaan omiin tilastoihinsa. Havainnointipäiväkirjan pohjalta voidaan todeta, että keskusta-alueella, erityisesti kauppakeskuksissa (Jyväskylän Forumin) ja niiden läheisyydessä nuoret viettävät aikaansa viikonpäivästä tai kelloajasta riippumatta.

Taulukko 1.

Havainnointipäivä	tytöt	pojat	yhteensä
30.05.12			
Klo 12:00	89	58	147
Klo 13:00	138	140	278
01.06.12			
Klo 17:10	79	73	152
Klo 17:45	77	48	125

Taulukkoon on kuvattu kahden havainnointipäivän, keskiviikko ja perjantai, osalta nuorten lukumäärät Forumin kauppakeskuksen ala-aulassa ja 2. kerroksessa.

Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara (2008, 212) muistuttavat, että käytettäessä mitä tahansa yllä kuvailtua havainnoinnin menetelmää tulee muistaa, että tutkijan täytyy pystyä pitämään havainnot ja omat tulkinnot erillään toisistaan. Jos havainnoimisen apuna ei käytetä esimerkiksi videokameraa, saattaa eri piirteiden rekisteröiminen olla haastavaa jos tapahtumatulva kasvaa suureksi. Havainnoitaessa tapahtumat ovat uniikkeja ja ne koskevat nykyisyyttä. (Hirsjärvi, Hurme, 2000, 38)

4.4 Aineistoanalyysi

Aineistoanalyysissä tärkeintä on valita menetelmä, joka tuo parhaiten vastauksen tutkimusongelmaan. Opinnäytetyössä käytetty menetelmä perustuu Steinar Kvalen kuusivaiheiseen aineistoanalyysiin. Ensimmäisessä vaiheessa haastatellut kuvailevat elämänsä maailmaa haastattelijalle. Tutkimukseen osallistuvat toimijat löytävät uusia yhteyksiä haastattelun aikana, näkevät oman toimintansa tai ympäristönsä uudessa valossa käsiteltävän aiheen suhteen. Haastattelija reagoi kuulemaansa ja johdattelee keskustelua, ”lähettää” ymmärtämänsä merkityksen takaisin haastateltavalle tarkennettavaksi kunnes jäljellä on enää yksi tapa tulkita tutkittua asiaa. Haastattelutilanteessa on siis suoritettu haastattelusta kolme erillistä vaihetta, jotka tapahtuvat keskustelun lomassa.

Neljäs vaihe sisältää aineiston kääntämisen tekstimuotoon sekä sen tulkitsemisen joko haastattelijan tai muiden tutkijoiden avustuksella. Tekstimassa jäsennellään ja siitä poistetaan toistot sekä aiheeseen liittymätön materiaali. Tämän analyysivaiheen tarkoituksena on kehittää aineistosta nousevia merkityksiä, jotta haastatellun ymmärrys aiheesta nousisi paremmin esille, samalla se tarjoaa tutkijalle uusia näkökulmia tutkimukseensa. Viides vaihe on uudelleenhaastattelu, sen tarkoituksena on antaa haastatelluille mahdollisuus kommentoida tutkijan tulkintoja sekä tarkentaa antamiinsa kommentteja. Mahdollinen kuudes vaihe sisältää toiminnan muutoksen, siinä tutkimukseen osallistuneet muuttavat toimintaansa saamiensa uusien näkemysten pohjalta. (Kvale 1996, 189-190)

Haastatteluissamme pyysimme toimijoita kertomaan vapaasti omasta organisaatiostaan sekä mielipiteistään kauppakeskuksesta sekä keskustan tilasta. Muualta Suomesta kerätyissä esimerkeissä keskityttiin lähinnä tehtyjen työmuotojen vapaaseen kuvaamiseen, jossa henkilökohtaiset mielipiteet jäivät usein henkilön faktoina kertomien asioiden varjoon. Haastatelluiden näkemyksenä olivat moninaisia, niissä korostuivat työtehtävät, koulutustausta sekä asennoituminen tutkimuskysymyksiin. Useissa tapauksissa myös toisen vaiheen, eli uusien merkitysten löytäminen syntyi kertomusten aikana, muulloin esitimme lisäkysymyksiä ja pyysimme tarkentamaan sanottuja asioita, jotta pystyimme toteamaan haastatellun vastanneen riittävän laajasti käsitel-

tyyn teemaan. Harvasanaisempien osallistujien kohdalla lisäkysymyksiä jouduttiin esittämään paljon, että haastattelusta syntyisi kokonaiskuva käsitellystä asiasta.

Neljännessä vaiheessa litteroimme nauhoitetut haastattelut sanatarkasti, jolloin saimme kerättyä kokoon tekstimassan jota tulkita. Tulkintavaiheessa kävimme haastattelut läpi ja karsimme sieltä asiaan kuulumattomat osa-alueet ja toistot. Joissakin tapauksissa aineistoa karsittiin useita sivuja, johtuen joidenkin haastateltujen jatkuvasta aiheesta eksymisestä. Riisuttu materiaali sisälsi teema-alueisiin annetut vastaukset, niitä toisiinsa verrattaessa voitiin havaita selvää kylläntymistä. Emme suorittaneet analyysin viidettä vaihetta, sillä materiaalin uudelleenkommentointi ei olisi tuonut siihen uutta tietoa tutkimuskysymysten kannalta. Tässä vaiheessa siirryimme itse analysoinnista tiedon luomiseen.

Riisuttu materiaali jaoteltiin tutkimuskysymysten pohjalta luotujen apukysymysten alle. Näiden apukysymysten kautta pystyimme rakentamaan otannan kannalta yhteisiä mielipiteitä, jolloin yhtenevät kuin eriävät mielipiteet kyettiin erottelemaan ja tulkitsemaan tutkimustuloksiksi. Koko otannan tasavertainen käsittely johti kylläntymiseen keskusta-aluetta käsittelevissä materiaaleissa, mutta nuorisopalveluiden Veturitalleja koskevaa tietoa ei kyetty keräämään riittävästi, jotta se voisi vastata kattavasti tutkimuskysymykseen.

4.5 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyömme on tehty luotettavasti ja eettisiä periaatteita noudattaen, koska otanta on ollut niin laaja, että aineisto on kylläntynyt. Tutkimustulokset eivät siis ole seurausta satunnaisista tekijöistä vaan tuloksista voidaan tehdä juuri ne tulkinnat mitkä on tehty. (Nummenmaa, Konttinen, Kuusinen, Leskinen 1997, 201.) Koko tutkimusprosessin eteneminen on kuvattu opinnäytetyössä. Haastatellut osallistuivat tutkimukseen vapaaehtoisesti, heille kerrottiin kuinka aineistoa sekä heidän henkilötietojaan tullaan käsittelemään. Opinnäytetyössämme olemme kuvanneet ilmiötä, kauppakeskuksia sekä niissä toteutettua työtä sekä näiden taustavaikuttimia. Työn luotettavuuden lisäämiseksi olemme tarkastelleet aiheeseen liittyvää teoriatietoa sekä sen vaikutuksia tutkimaamme kokonaisuuteen. Tutkimustuloksia käsitellessämme

emme ole liittäneet niihin omia mielipiteitämme, vaan ne on eroteltu selkeästi opin-
näytetyön sisällä (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 227). Opinnäytetyössä tutki-
mus on kuvattu yksityiskohtaisesti, jolloin sen uudelleen suorittaminen on mahdollista
samoja menetelmiä käyttäen. Opinnäytetyön sitoumukset on tuotu selkeästi esille, ne
eivät ole vaikuttaneet tutkimustuloksiin. Olemme pyrkineet kriittisyyteen niin lähteitä
valitessamme kuin niitä tulkitessamme (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 109).

5. TULOKSET

5.1 Jyväskylä

Keskusta nuorten tilana

Haastatellut kertoivat keskustan houkuttelevuuden perustuvan suurelta osin sen si-
jaintiin. Keskusta-alueessa yhdistyvät monet vaikuttavat tekijät, kuten keskeinen si-
jainti, bussiasema sekä vapaata tilaa tarjoavat kauppakeskukset Jyväskeskus ja Fo-
rum sekä niiden välissä kulkeva Kauppakatu. Bussiaseman läheinen sijainti vetää
nuoria kauppakeskuksiin ja keskustan alueelle odottamaan kyytejä sekä tapaamaan
kavereita koulun jälkeen. Haastateltujen yleisesti jakama näkemys on se, että nämä
kaksi kauppakeskusta muodostavat ytimen sekä yhteisen nimittäjän nuorille, jotka
viettävät aikaansa alueella. Keskustaan tulemiselle on matala kynnys, Jyväskylän
tapaan rakentuneessa kaupungissa sitä on jopa vaikea välttää liikenneyhteyksien ja
kulkureittien muodostaessa verkoston sen ympärille. Kaupungin vilkkaan elämän
keskittymisestä keskusta-alueelle kertoo myös läheisten nuorisotilojen houkuttele-
vuuden puute. Lähin nuorisotila, Jyväskylän Katulähetys ry:n Nuortentila Katutaso
todetaan liian kaukaiseksi paikaksi, vaikka matkaa ydinkeskustasta kertyy vain kol-
men korttelin verran, monet nuoret eivät edes tiedä tilan olemassaolosta. Tämä asia
todetaan niin nuorten kuin nuorisotyöntekijöiden kannalta, samaan lopputulokseen
päätyvät myös useat muut haastattelemamme toimijat.

”Onhan se semmonen, semmonen liima mikä sitoo ne, ne tietyllä tapaa yhteen että, varmaan ninku tässä niin kauan kun mekin ollaan töitä tehty niin, niin ollaan vaan huomattu et sinne ne nuoret ninku kokoontuu.”

Vaikka koko ryhmää kattavaa yhteistä nimittäjää ei ole, keskusta-alueen nuorten kanssa työskentelevillä toimijoilla on monia näkemyksiä siitä millaisia nuoria alueella liikkuu. Lisänäkemyksiä tähän toivat Kauppakeskuksen Lapset – selvitykseen kerätyt, Jyväskylän nuorisotilan nuorilta saadut haastattelut. Yhdistyessään nämä loivat kuvaa niistä piirteistä, jotka korostuvat kauppakeskuksissa aikaansa viettävissä nuorissa. Nuoren ajanvieton määrä keskustassa vaihtelee ajan ja elämäntilanteen mukaan, harrastamisen sekä kaveripiirin rakenne näyttivät vaikuttavan myös ajanvieton määrään. Keskustan käyttäjät mielletään satunnaisten kävijöiden lisäksi marginaaliryhmäksi miellettyyn joukkoon, joka viettää keskustassa usein suuren osan päivästään. Heille kuin muillekin nuorille keskusta tarjoaa mahdollisuuden sosiaalisiin kontakteihin ja yhteiseen ajanviettoon, sen lisäksi käytettävissä ovat alueen kaupalliset palvelut. Vaikka paikalla on paljon tarjottavaa yksittäiselle nuorelle, sen tarjonta käy useimmille ajan kanssa yksipuoliseksi. Näissä tapauksissa etsiydytään muualle, harrastusten tai toisenlaisen sosiaalisen piirin pariin, kasvetaan ulos keskustasta. Tästä huolimatta keskustan alueella hengailu nähdään olevan monien siellä aikaansa viettävien nuorten kannalta tärkeänä elämänvaiheena.

”Suunnilleen, riippuu vähän elämäntilanteesta kun tulee pyörimään täällä keskustassa. Tietenkin sellasia aikoja vituttaa niin paljon ettei viiti ihmisten ilmoilla pyöriä ollenkaan. Et sillon mä nököttän vaan kämpillä, kyl mä aika paljon täällä keskustassa nykyään oon.”

Keskustassa tapahtuva hengailu nähdään monien mielestä ongelmallisena. Sen suhteen voidaan nähdä selkeä ja ymmärrettävä kaksijakoisuus. Nuorisotyöntekijät määrittelevät tilanteen ongelmalliseksi jos siitä koituu nuorille itselleen vaikeuksia, yrittäjien mielipiteet edustavat joissakin tapauksissa jyrkkääkin linjaa nuorten läsnäolon salimisesta. Erään haastateltavan mukaan tilanne alueella on epäreilu, sillä vaikka nuoret eivät sopisi kaupungin katukuvaan, ei se ole oikeutus vaikeuttaa heidän läsnäoloaan. Monissa kommentteissa korostuu myös huoli siitä, tietävätkö vanhemmat missä nuoret viettävät aikaansa ja mitä vapaa-aikanaan tekevät. Heidän läsnäolonsa herättää monia tunteita, jotka nuorisotyöntekijöitä lukuun ottamatta, ovat positiivisia lähin-

nä niinä harvoina kertoina kun heidän kokoontumisensa täyttää aikuisten sallimat kriteerit. Tämän nuoret ovat saaneet kokea, aika ajoin tehdään selväksi, että he ovat väärässä paikassa tai heidät käsketään siirtymään muualle, usein he eivät edes tiedä miksi näin toimitaan. Erään haastattelun mukaan tilanteen ongelmalliseksi tekee se, että keskusta on liian houkutteleva paikka jolloin alueesta on tullut Jyväskylän suurin nuorisokeskus, heitä on keskustassa yksinkertaisesti liikaa.

Nuorten läsnäolosta nouseva huoli ei ole ainoa alueen ongelma. Kauppakeskusten toimijoiden haastatteluissa nousi esille lähes poikkeuksetta keskustassa näkyvä huumekauppa sekä aineiden käyttö, sama toistui myös poliisin sekä muutamien nuorisotyöntekijöiden haastatteluissa. Tutkimusta varten suoritettujen havainnoinnin aikaan todistettiin epäilyttävä vaihtotapahtuma. Haastateltujen mukaan näkyvillä olleet huumeet ovat olleet ”mietoja huumeita” eli kannabista, lääkkeitä sekä erilaisia pillereitä, kovien huumeiden ei uskottu näyttyvän keskustassa. Huumausaineiden alaisena olemisesta epäiltyjen henkilöiden näkeminen on yleistä, tämä todettiin monissa eri yhteyksissä haastatteluja tehtäessä. Huumeiden lisäksi alkoholin julkista nauttimista nähdään niin nuorten kuin aikuisten keskuudessa, tähän liittyvät myös alaikäisille alkoholia välittävät henkilöt. Vaikka muutamien nuorten koetaan liikkuvan ”väärässä seurassa”, huumausaineiden ei uskota levittyvän heidän joukkoonsa.

”Ja sitä kaupankäyntiä tehdään jatkuvasti, sitä poliisikin seuraa aina välillä, niin yhteistyötä heidän kanssaan tehdään sitten. Että sillä lailla näkyvästi sitä harrastavat, vois kuvitella että tuolla muualla sen sopivammin tekee, mutta tää keskusta se on.”

Telefoonikuja sijaitsee Jyväskeskuksen takana, se on vaikeasti valvottava alue, johon päihteisiin liittyvät tapahtumat kulminoituvat.

Kun huomio keskitetään kauppakeskuksiin, nuorten läsnäolo koetaan häiritsevämmäksi. Monet haastattelut kääntyivät erittäin negatiivisiksi asiasta puhuttaessa. Sisätiloissa monet nuorten suosimat paikat sijaitsevat liikkeiden asiakaspaikoilla, esimerkiksi Jyväskeskuksen Mc Donaldsin ulkoterrassi tuottaa jatkuvaa harmia yritykselle itselleen ja sen läheisyydessä oleville liikkeille. Roskaaminen, ilkivalta sekä kulkureittien tukkiminen kulminoituu Jyväskeskuksessa, jossa liukuportaiden maasto on usein jatkuvan kädenväännön kenttänä. Kauppakeskukset ovat saaneet myös reklamaatioita nuorten läsnäolostaan, pahimmillaan jotkut asiakkaat pelkäävät nuorisjoukkoja. Vaikka tilanne koetaan usein vaikeaksi, ymmärtävät kauppakeskuksen toimijat nuorten aseman, vaikka tällä hetkellä heitä ei koeta kovin kulutusvoimaisina asiakkaina, tulevat he olemaan sitä tulevaisuudessa. Kielteinen suhtautuminen ei ole kokonaisvaltaista, heidän kanssaan ollaan valmiita keskustelemaan, sekä kertomaan heille miten ympäristössä tulisi käyttäytyä jos he eivät näytä sitä ymmärtävän.

Kauppakeskukset pyrkivät ratkaisemaan roskaamisongelmaa näiden kylttien avulla.

Nuoret eivät ole ymmärtämättömiä tilanteesta, vaikka joskus käskyjen perusteet jäävät heille epäselviksi. Kysyttäessä häiriökäyttäytymisestä kauppakeskuksissa, esiin nousseet epäkohdat olivat samoja kuin muilla haastatelluilla. Kielenkäyttö, roskaaminen ja paljon huomiota herättänyt pääovien edessä tupakointi olivat toistuvia teemoja. Ajanviettämistään näissä tiloissa he eivät kokeneet häiriökäyttäytymiseksi, eivätkä ymmärtäneet mitä väärää siinä olisi. Ajanviettämisen rajoittaminen ajoi nuoret usein

vastakkain vartijoiden ja kauppakeskusten yrittäjien kanssa tilanteisiin, joissa loppu-tulos oli aina heille tappiollinen. Kauppakeskuksen toimijat kokevat, että nuoret ovat ”aikuisten maailmassa”, jossa vallitsevat heidän määräämänsä säännöt, jotka nuor-ten tulisi tiedostaa sekä käyttäytyä niiden mukaisesti. Heitä ei koeta kauppakes- kussympäristön osaksi, sillä he eivät hyödynnä tilaa niin, kuin sitä on suunniteltu käy- tettävän.

”No siellä pitää käyttäytyä ettei rupee kauheesti mulkeroimaan ja ei istuskele rööki suussa jossain nurkassa.”

Kaikkia kauppakeskuksen toimijoita nuorten läsnäolo ja hengailu eivät haitanneet ko- vinkaan paljon. Tilanteeseen suhtautuminen vaihteli sen mukaan, missä liike sijaitsee ja miten paljon nuoret nähdään sen asiakkaina. Kauppakeskuksissa aikaansa viettä- vistä nuorista koituvista ongelmista puhuttiin avoimesti ja tilanteeseen haluttiin muu- tosta tavalla tai toisella. Ratkaisuehdotukset vaihtelivat paljon riippuen haastatellun omasta taustasta. Vartiointiliikkeen edustaja kertoi toteuttaneensa menneisyydessä onnistuneesti eräänlaista luottamukseen perustuvaa mallia, jossa nuorisjoukkion vahvimmaksikin persoonaksi todetulle annettiin vastuu muun ryhmän kurissapidosta. Haastateltu on käyttänyt tätä esimerkkinä kauppakeskuksessa toimiville vartijoille, mutta myöntää, että tyyli ei sovellu kaikille tässä työtehtävässä toimiville. Kasvatta- minen ja esimerkin antaminen olivat monesti toistuvia teemoja kauppakeskuksen suunnalta. Muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta nuorisotilan perustaminen kaup- pakeskukseen tuntui haastatelluista vieraalta ajatukselta, mutta nuorisotyön näky- vyyttä toivottiin lisäävän. Erään haastatellun mukaan Jyväskylän voisi olla hyvä pysähdyspiste Synkkiksen katupäivystykselle, jos se vain saataisiin sopimaan jalkau- tuvaa työtä tekevän toimijan aikatauluihin.

Nuorisotyöntekijät kokivat kasvatuksen ja esimerkin näyttämisen eräänä ratkaisumal- lina, nuorten ei tulisi aina muuttua aikuisten niin tahtoessa, vaan joskus aikuistenkin olisi korjattava suhtautumistaan heitä kohtaan. Nuorten ja aikuisten kasvokkaisen kohtaamisen tukeminen nähtiin eräänä esimerkkinä siitä, miten tiloihin voitaisiin luo- da yhteisiä pelisääntöjä sekä parantaa aikuisten ja nuorten ymmärrystä toisistaan. Heidän kannaltaan ratkaisuehdotukset keskittyivät niin työmuotojen laajentamiseen kauppakeskuksissa kuin nuorten houkuttelemiseen vasta avatuille Veturitalleille. Ka-

tupäivystys Synkkiksen näkyvyys keskustassa tulee lisääntymään näkyvyyden sekä tehostetun partioinnin muodossa, Veturitallien aukeamisen myötä sen on helpompi jalkautua alueelle kohtaamaan nuoria sekä kertomaan heille nuorisopalveluiden tarjonnasta. Kauppakeskukseen soveltuviissa työmuodoissa kannatettiin usein partiointia ja jalkautuvaa työtä, niiden periaatteet osuvat hyvin puolijulkisessa ja julkisessa tilassa toteutettavaan työhön, sillä nuoret kohdataan täällä heidän ympäristössään, heidän ehdoillaan.

”Ninku katutyössä yleensäkin että se ei oikeestaan oo kenekään paikka, sillen se keskustelu on ninku joskus tosi rikasta että siinä ei tuu sitä asetelmaa että toinen on jotenkin auktoriteetti tai jotenkin käskytettävä vaan siinä puhutaan ninku ihminen ihmiselle.”

5.2 Nuorisotilat

Jyväskylässä tehty nuorisotilatoiminnan tuominen kauppakeskukseen ei ollut ensimmäinen kerta. Dokumentoitua tietoa tämän tyyppisestä toiminnasta on kuitenkin erittäin vähän, lukuun ottamatta muutamia artikkeleita nuorisotyön toteuttamisesta näissä ympäristöissä. Tästä huolimatta onnistuimme löytämään kaksi nuorisotilaa, joista ensimmäinen, Kotkassa sijainnut tila oli Jyväskylän kaltainen kokeilu, joka sittemmin lopetettiin. Toinen nuorisotila sijaitsee Lahden Kauppakeskus Triossa. Tässä Tripla-nimisessä tilassa vierailtiin sekä hankittiin kaksi haastattelua, Kotkasta hankimme yhden haastattelun. Ne toteutettiin teemahaastatteluina ja niiden runko pyrittiin pitämään mahdollisimman samana kummankin toimijan kohdalla, jotta kykenisimme vertailemaan niitä paremmin keskenään. Haastatteluissa vahvimpina teemoina olivat selvittää mistä ja miten nuorisotila sai alkunsa, millaista toimintaa se on toteuttanut ja millä tavalla se toimi ympäristönsä kanssa. Haastatteluihin osallistuneet nuorisotilat ja niiden toimimiset olivat hyvin erilaisia, mikä ei ole ihme sillä yhtälössä ratkaisevaa ei ole vain toimintaa toteuttavan organisaation työskentely, vaan myös sen toimintaympäristön tarjoava kauppakeskus.

Jyväskeskuksen nuorisotila

Jyväskylän nuorisotila sai alkunsa nuorisopalveluiden ja paikallisten nuorisojärjestöjen järjestämästä Syysopen 2011 –tapahtumasta kauppakeskus Forumissa. Onnistuneen yhteistyön johdosta kauppakeskusjohtaja Aki Tuikka tarjosi tyhjilleen jäänyttä liiketilaa nuorisopalveluiden ja paikallisten nuorisojärjestöjen käyttöön. Tilan käytöstä sovittiin, että siitä tarvitsisi maksaa vain vesi- ja sähkömaksut. Ehtoihin kuului myös se, että kun liiketilalle löytyisi asiakas, nuorisopalvelut siirtyisivät pois kahden viikon varoitusajalla. Jyväskeskuksen nuorisotila oli toiminnassa 20.9.2011–26.1.2012, tämän jälkeen liiketilaan siirtyi uusi yritys. Nuorisotila kokosi nuorisopalveluiden eri yksiköiden toimijoita samaan tilaan, heidän mukanaan tilaan saatiin vaihtelevaa ja monipuolista ohjelmaa. (Jyväskeskuksen nuorten tila 2012)

Tilan toiminnasta vastasivat osallisuuskoordinaattorit Tanja Rätty sekä Eeva Mäntylä yhteistyössä Ohjauslaturin, Etsivän työn ohjaajien sekä aluenuorisotyöntekijän kanssa. Tämän lisäksi tilan toiminnassa oli mukana Katulähetys ry:n jalkautuvaa nuorisotyötä tekevät ohjaajat. Heidän läsnäolonsa auttoi tilan auki pitämisen lisäksi keskustelualueen nuorten tavoittamisessa, sillä työnsä puolesta oli jo valmiiksi kontakteja näihin. Loppuvaiheessa tilalla toimi myös Katulähetys ry:n työllistämiä aikuisia. (Jyväskeskuksen nuorten tila 2012) Tilalle pyrittiin saamaan enemmän alueellisen nuorisotyön työntekijöitä, mutta heidän irtautumisensa työpisteiltään onnistui harvoin, tästä huolimatta ohjaajia oli tarpeeksi pitämään tilaa auki suunnitelmien mukaan.

Nuorisotilan sijoittaminen Jyväskeskukseen oli hyvä valinta, sillä kahdesta Cityconin kauppakeskuksesta Jyväskeskus toimii eräänlaisena päätepisteenä Forumista tulevalle läpikululle. Näiden kahden välissä sijaitseva kauppakatu on nuorten suosima kohtaamispaikka, tämän lisäksi Jyväskeskuksen hieman sokkelomainen rakenne tarjoaa nuorille paljon ei-sallittuja istumapaikkoja sekä ”lymyämispaikkoja”, kuten jotkut haastateltavat näitä kuvailivat. Toimintaa varten luovutettu, tyhjiillään ollut liiketila oli erään Jyväskeskuksen uloskäynneille johtavan käytävän puolivälissä. Sijainti keskustaukion vieressä oli tilan toiminnan kannalta erinomainen, sen verran sivussa että tilalla käynyt jatkuva liikenne ei häirinnyt naapureina olevia liikkeitä. Tämä käytävä

johti sivummalla olevalle uloskäynnille, se oli huomaamaton sisäänkäynti itse kauppakeskukseen. Nuorten oli helppo käyttää kulkureittiä kauppakeskuksessa tapahtuvassa hengailussa, piipahtaa sen kautta tilalle ja kadota taas muualle.

Liiketila oli suuri, hallimainen kokonaisuus johon kuului pieni sosiaalitila ja wc. Budjetti koostui lähinnä tilan toimintaan suunnatuista työtunneista, joten kalusteet lainattiin muilta tiloilta. Apua tähän pyydettiin myös kaupungin tavarantoimittajilta, joilta tilalle saatiin kasa penkkejä ja sisustuspuu, tämän lisäksi Katulähetys ry lainasi tilalle muutamia sohvia ja pingispöydän. (Jyväskylän nuorten tila 2012) Kyseessä oli sekalainen keräilyerä, joka täytti tarkoituksensa, mutta herätti huomiota kauppakeskuksen liikkeissä. Kauppakeskusympäristössä toimiessa yhtenäiseen ulkoasuun panostetaan, eikä nuorisotila resurssiensa puitteissa kyennyt täyttämään paikalle asetettuja normeja, eräänkin haastatellun yrittäjän mukaan nuorisotila oli kuin ”asunnotomien paikka”. Muihin nuorisotiloihin verrattaessa tila ei erottunut ulkoasultaan erityisesti, sillä tilatoiminnan keskittyminen on muualla kuin komeissa puitteissa.

Tilan toiminnassa näkyvillä olivat nuorisopalveluiden eri yksiköiden alaiset nuorten ryhmät kuten Painovirhe ja Syysopen. Nuorisovaltuusto sekä sen toimikunnat olivat myös vahvasti läsnä tilalla. Nuorisovaltuuston vahvan läsnäolon taustana oli paikan keskeinen sijainti sekä mahdollisuus tuoda ryhmä kokoontumaan samaan tilaan muiden nuorten kanssa. Ryhmien lisäksi tilalla toteutettiin erilaisia teemailtoja sen mukaan, minkä nuorisopalveluiden alainen yksikkö tai hanke oli vetovastuussa. Erityisryhmille, kuten kuuroille järjestetyt tapahtumat, kädentaitopajat, peli-illat sekä elämäntaitoihin keskittyneet teemaillat värittivät tilan aukioloaikoja alusta loppuun asti. Aloitettaessa esille noussut toive kauppakeskukselta oli, että tilan kautta voitaisiin keksiä jonkinlaisia ratkaisuja nuorten aiheuttamaan tupakoinnista ja syljeskelystä aiheutuneeseen ongelmaan. Myös tämä otettiin huomioon nuoria ohjatessa, asiasta pidettiin myös yleiskokous, jonka tulokset toimitettiin eteenpäin kauppakeskusjohtajalle.

Kyseinen ajanjakso tarjosi erilaisia lähestymistapoja nuorisotilatoiminnan normaaliin viestintään ja markkinointiin verrattuna. Sen keskeinen sijainti houkutteli sisään aikuis-

sia ja vanhempia, joille kerrottiin itse tilasta sekä nuorisopalveluiden tarjonnasta. Tämä erittäin matala kynnys tulla nuorisotilalle on harvinaista ja se koettiin hyväksi asiaksi tilan markkinoinnissa. Ohikulkijoilta saatu palaute oli pääosin positiivista ja he veivät tietoa paikan olemassaolosta eteenpäin joko nuorille tai toisille aikuisille. Kauppakeskuksen kanssa viestintä toimi myös hyvin, sillä toiminnassa kauppakeskusjohtaja oli yhteydessä nuorisotilan koordinoijiin. Tämä toistui myös tilan toiminnissa, jossa Young Forum –tapahtumia tehnyt Syysopen –ryhmä oli suoraan yhteydessä paikallisiin yrityksiin. Ryhmää ohjanneen työntekijän mukaan viestintä ja tehtävienjako oli hieman liian sekavaa, ”että tavallaan siinä se nuorten into meni taidon ohi.”, mutta Young Forum –tapahtumat onnistuivat kiitettävästi niin suunnittelultaan kuin toteutukseltaan.

Vaikka nuorisopalveluiden tiedonkulku toimi tilatyön sisällä, eri organisaatioiden välillä tiedonkulku oli heikkoa. Saamamme kokonaiskuva Jyväskylän keskusta-alueelta näyttikin kaksijakoiselta, jossa kauppakeskuksen toimijat tiesivät erittäin hyvin mitä heidän alueellaan tapahtui. Toisen puolen tästä muodostivat nuorisopalvelut, joiden kautta kulkeva tieto päättyi tilalla toimineille sidosryhmille, mutta muille tätä tietoa ei kulkeutunut. Eräs nuorisopalveluiden palvelukokonaisuuksien kanssa toiminut haastateltava kertoi, että ei ollut kuullut Jyväskeskuksen nuorisotilasta koko sen aukioloaikana.

Kotkan nuorisotila

Kotkan kauppakeskuksen tilatoiminta sai alkunsa siitä, että nuorisotyön yksikön sisällä oli keskusteltu jo pitkään siitä, että nuorten suosimassa ajanviettopaikassa haluttiin kokeilla jonkinlaista työmuotoa. Tilaisuus tähän tuli kun kauppakeskus tarjosi tyhjilleen jäänyttä liiketilaa kolmen kuukauden ajaksi nuorisotyön yksikön käyttöön syyskuun lopusta alkaen. Alkuperäinen suunnitelma muuttui hieman ja se pysyi auki vapuun 2012 asti, tämän jälkeen kauppakeskuksesta ilmoitettiin, että jatkossa tilasta tulisi maksaa vuokraa jos se tahdottaisiin säilyttää. Tilaa pidettiin auki perjantaisin, jolloin keskustassa sijainnut nuorisotila suljettiin ja sen työntekijät siirtyivät kauppakeskukseen. Ohjaajien mukana tilalle siirtyivät myös nuoret, joka aiheutti pieniä han-

kaluuksia uusien nuorien mukaan saamiseksi, liiketilan pienen koon vuoksi. Haastattelun mukaan nuorisotila oli 40–50 neliön kokoluokkaa, jolloin noin 40 nuoren vakio-kävijäkunnan myötä tilaa ei enää ollut uusille tulokkaille kauppakeskuksesta. Tämä koettiin pienenä epäonnistumisena, sillä on vaikea sanoa oman tilan nuorille että he eivät saisi tulla paikalle. Tilan toiminta oli aktiivista, nuorille tarjottiin monenlaisia elämäntilanteita käsitteleviä teemailtoja, kesätöiden hakua sekä haastattelutilaisuuden nuorisotoimeen palkattaville työnhakijoille.

Kauppakeskuksen kanssa nuorisotila viesti enemmänkin esimiestason kautta, tilalla toimineet työntekijät eivät kertoman mukaan olleet yhteyksissä kauppakeskuksen edustajien kanssa. Haastateltavan mukaan kauppakeskuksen johtaja tavattiin tilalla vain kerran, kiittämässä tilan hienoa toimintaa erään epäillyn asevälikohtauksen yhteydessä. Haastateltava pohti myös viestinnän tärkeyttä näin: ”..eli meidän ja kauppakeskuksen välillä, ni se pitäis olla paljon tiiviimpää ja parempaa ja ennenkaikkee samat tavoitteet. Et molemmat ymmärtäis mitä tässä ollaan tekemässä.” Tilan omistajan kanssa viestiminen koettiin tärkeäksi ainakin jälkeinpäin ajatellessa. Vaikka jäsentynyttä viestintää kauppakeskuksen kanssa ei harrastettu itse toteuttavan työn tasolla, ei ympäristön mielipidettä kuitenkaan koettu merkityksettömäksi. Nuorisohjaajat teetättivät nuorilla kyselykaavakkeen, jossa muutamien kysymysten avulla selvitettiin kauppakeskuksessa toimineiden yrittäjien ja vartijoiden mielipiteitä nuorisosta ja nuorisotilasta. Vastausten perusteella mielipiteet olivat erittäin vaihtelevia, toisille nuoret näkyivät positiivisessa mielessä, toisille nuoret ja nuorisotilatoiminta olivat suoranainen uhka, ”Ni se arvioi että se lisää nuorisorikollisuutta, tai no näpistyksien määrää siellä kauppakeskuksessa”. Kyseisessä tapauksessa vastaaja ei ollut edes tiennyt nuorisotilan olemassaolosta.

Tilatoiminnan toteuttaminen tässä ympäristössä näyttäytyi hyvänä kokemuksena. Haastateltavan mukaan toiminta kauppakeskuksessa oli tavoitteellista, mutta puitteiden, eli itse tilan ja siihen suunnattujen resurssien täytyy olla kunnossa. Olisi muistettava sekin puoli, että vaikka nuoria haluttaisiin seurata tänne, on se heidän oma ympäristönsä. Kauppakeskuksen puolijulkisella luonteella on monta puolta, jolloin ammattilaisten on harkittava tarvitaanko heidän läsnäoloaan välttämättä kaikkialla missä

nuoret aikaansa viettävät. ”Et kyl nekin tarvitsee oman paikan, et semmonen turha tyrkyttäminen ei sitten ehkä oo hirveen tavoitteellista”. Kauppakeskus oli edelleen haastateltavan sydäntä lähellä ja vaikka nuorisotilan toimintaa ei ollut mahdollisuutta jatkaa, ei toimintaympäristöä olla unohdettu, vain se miten sinne jatkossa mennään on mietinnän alla. Ehkä jokin päivä kauppakeskuksessa toteutettavalle Kotkalaiselle nuorisotyölle koittaa uusi mahdollisuus.

Lahden nuorisotila Tripla

Lahden nuorisotila Triplan perustaminen nousi niin kauppakeskuksen kuin kaupungin nuorisopalveluidenkin tarpeesta. Nuorten ajanvietto oli aiheuttanut kauppakeskukselle ongelmia siinä mittakaavassa, että menneisyydessä siellä on ollut kokeilussa useilla erilaisilla periaatteilla toiminut teinikarkotin. Korkeataajuuksisen äänen tai klassisen musiikin soittamista ei kuitenkaan koettu toimivaksi ratkaisuksi. Kauppakeskuksen kannalta asetelmaa haluttiin kääntää positiivisempaan suuntaan, niin ”että nuoriso viihtyisi ja toisaalta se että se nuoriso ei ois sitten taas liiketoiminnan este tai häiriö.”. Samaan aikaan Lahden nuorisopalvelut oli omalla suunnallaan pohtinut lähestymistapaa kauppakeskuksen nuoria kohtaan. Yhtenä vaihtoehtona oli nähty jalkautuva nuorisotyö, mutta eräänlaisen ”tukikohdan” perustaminen tähän uuteen ympäristöön koettiin tärkeämmäksi. Nuorisopalveluista tulleen yhteydenoton jälkeen toimijat toteivat tähtäävänsä samaan tavoitteeseen ja neuvottelut tilan perustamisesta ja sijoittamisesta aloitettiin. Nuorisotilan sijainti on kauppakeskuksen kannalta keskeisellä paikalla, mutta ei häiritse läheisten yritysten toimintaa. Valinta herätti kritiikkiä joiltakin kauppakeskuksen liikkeiltä, mutta sijainnilla viestitettiin, että asia on kauppakeskukselle tärkeä.

Resursointi tilan toimintaan on suuri, sillä se ei ole lainattu kuten muissa käyttämisesämme esimerkeissä vaan on yksi kauppakeskuksen liiketiloja vuokraavista toimijoista, maksaen käyttämästään tilasta täyttä hintaa.

Nuorisotila Triplan henkilöstöresurssit ovat laajoja, sen taustalla toimii 19 henkinen työryhmä kaupungin nuorisopalveluiden sisältä. Edustettuna tässä ryhmässä ovat etsivä ja monikulttuurinen nuorisotyö, ehkäisevä päihdetyö, alueellinen nuorisotyö sekä nuorisotiedotus. Ryhmältä löytyy monipuolista osaamista nuorisotyön eri muodoista, näin tuoden lisäarvoa tilalla toteutettavalle työlle. Nuorisotila Triplan työntekijöinä on neljä ohjaajaa, joita on työvuorossa aina kolme. Tilalla on yksi vastuuhjaaja sekä kolme vakinaista ohjaajaa, jotka vaihtuvat työvuorojen mukaan. Vakinaisena yhteistyökumppanina on myös vapaaehtoisvoimin toimiva, jalkautuvaa työtä tekevä Monon Side ry, joka toimii tilalla perjantaisin.

Tripla on tarkoitettu 13–25 –vuotiaille, tätä nuoremmat pyritään ohjaamaan muille nuorisotiloille. Osa tilassa aikaansa viettävistä nuorista käyttää muitakin nuorisopalveluiden tiloja, mutta suuri osa heistä viettää aikaansa pääosin kauppakeskuksessa. Heistä ei kerätä asiakasrekisteriä, toisin kuin muilla Lahden tiloilla, joihin kirjaudutaan jäsenkortilla. Tämä on looginen ratkaisu, sillä se ei luo kynnystä käyttää tilaa niille nuorille, joille kauppakeskus on ainoa vakituinen hengailupaikka. Tilan työntekijät ko-

kevat, että nuorten kohtaaminen ei ole yhtä henkilökohtaista kuin muilla nuorisotiloilla, sillä ohjaamisen luonne koetaan enemmän päälle katsomiseksi. Tämä johtuu tilan avoimuudesta, sillä sitä käytetään hengailun ohessa pysähdyspaikkana, viivähdetään pieniä hetkiä ja jatketaan matkaa. Vierailijoita tilalla riittää, maaliskuussa 2012 päivittäisten vierailujen määrät ovat olleen 150 kävijän luokkaa, vilkkaimpana iltana kävijöitä oli ollut 218. Haastateltujen mukaan tällaisessa tilanteessa ohjaamisesta ei ole voinut puhua, kyse on ollut enemmän järjestyksenvalvonnasta ja joukkojenhallinnasta.

Triplasta ei löydy nuorisotilojen vakiokalusteiksi miellettyjä pingis- tai biljardipöytiä, myös televisio ja pelikonsolit puuttuvat tilasta.

Nuoret ovat kyselleet pingis- ja biljardipöytien perään, mutta kyse on ollut enemmänkin tottumuksesta, tilalla vierailuihin ja sinne tulemisen syihin ne eivät ole vaikuttaneet. Tämän sijaan tila on keskittänyt toimintaansa vahvaan teematoimintaan sekä elämäntapojen parantamiseen tähtääviin viikkoihin ja tapahtumiin. Tilalla järjestettä-

viä tapahtumia ovat olleet esimerkiksi Puolen Kuun Pelien suunnittelema ja toteuttama pelitapahtuma, aikuisille avoin ilta, jossa nuorten vanhempia tutustutetaan tilan toimintaan sekä Pistä Kyttä Koville – teemailta. Valtakunnalliset teematapahtumat, kuten Pulloton Perjantai – kampanja, ovat myös näkyvillä. Kun tilalla havaittiin ongelmia liiallisen energijuomien käytön kanssa, suunniteltiin ja toteutettiin tilalla hiihtoloman aikana Pärinätön viikko, johon kauppakeskuksen K-kaupan kauppias haastettiin mukaan. Onnistuneen viikon jälkeen tila pystyttiin julistamaan energijuomatomaksi. Teemailloissa ja tapahtumissa on selkeästi nähtävissä Triplan verkottuneisuus ympäristöönsä, esimerkiksi Poliisin näkyminen tilassa tulee jatkumaan tapahtumien ja vierailujen muodossa.

Tila tekee itseään tykö myös kauppakeskukseen päin, se viestii liikkeiden kanssa, haastaa sekä ottaa niitä mukaan toimintaansa. Viestiminen nuorille tarjottavassa toiminnassa heijastelee organisaatioiden välisestä, onnistuneesta ja johdonmukaisesta viestinnästä. Kuukausittaiset palaverit, kahvitteluaamut ja tarpeen mukaan tehtävät yhteydenotot ovat osa toimintaa, jota harrastetaan niin ohjaajien kuin heidän esimiestensä tasolla. Toiminnan alkaessa nuorisotila huomioitiin kauppakeskusten julkaisussa sekä sisäisessä viestinnässä ja tätä aiotaan jatkaa tulevaisuudessakin. Tulevia yhteistyökuvioita selvennettiin alussa nuorisajohtajan vierailulla, jossa yrityksille kerrottiin nuorisopalveluiden roolista ja tehtävistä kauppakeskuksessa. Toimijoiden keskinäinen dialogi on jatkuvaa, saatu palaute viedään eteenpäin ja asioista keskustellaan joko puhelimitse, sähköpostilla tai palavereissa.

Nuorisotila Tripla on esimerkki tilasta, jossa kahden erilaisen organisaation tarpeet yhdistyvät luoden uudenlaisen työmuodon. Tämä vaatii paikallisilta nuorisoalan organisaatioilta mittavia panostuksia niin rahallisesti kuin henkilöstöllisesti, kauppakeskustenkin on opeteltava toimimaan erityistä, tai erikoista, työmuotoa toteuttavan ammattiryhmän kanssa. Kun toiminnassa otetaan huomioon myös se, millaisen tiiviin ympäristön osaksi ollaan menemässä, havaitaan myös viestinnän tärkeys. Johdonmukaisella organisoinnilla ja aktiivisella työllä tämäkin puoli voidaan kattaa niin, että siitä tulee omaa työtä tukeva elementti. Vaikka kaupallisen ympäristön ja nuorisotyön tavoitteet ovat erilaisia, niiden tarpeet voivat olla yhteisiä. Tarpeita voidaan pyrkiä

tydyttämään oman toimintapiirin sisällä, mutta joskus ratkaisu ongelmaan voi olla täysin looginen, se vaatii vain rohkean loikan vieraalle kuuluvalla reviirillä.

5.3 Tiedotuspisteet

Tutustuessamme kaupallisissa ympäristöissä tehtävään nuorisotyöhön saimme kauppakeskustilan työntekijältä vihjeen, että nuorten tieto –ja neuvontapalveluitakin on Suomessa viety kauppakeskuksiin. Lyhyen etsinnän jälkeen löysimmekin kaksi kauppakeskuksessa toimivaa tiedotus –ja neuvontapistettä. Nämä pisteet sijaitsevat Kouvolassa, kauppakeskus Hansassa ja Lappeenrannassa, kauppakeskus Oprissa. Haastattelimme molempien tilojen työntekijää teemahaastattelun keinoja käyttäen.

Kouvolan nuorten tieto- ja neuvontapiste

Kouvolan nuorten tieto- ja neuvontapisteen nimi on Majakka ja se on toiminut kauppakeskus Hansassa vuodesta 2006 tai 2007, tästä edes nuorisotiedotustyöntekijä itse ei ollut varma, johtuen siitä, että nuorisotiedotustyötä on Kouvolassa järjestetty vuodesta 1998, vain tilat ovat muuttuneet. Nuorisotiedotuspiste toimii Kouvolan kaupungin nuorisopalveluiden alaisuudessa ja tilalla työskentelee vakituisesti kolme nuorisohjaajaa. Pelkän tilalla tapahtuvan nuorisotiedotustyön lisäksi tilan työntekijä vastaa majakat.fi –sivuston päivittämisestä, jolle kerätään ”tietoa laaja-alaisesti ja ja tämmösii seutukunnan tapahtumia ja ajankohtasia asioita”. Lisäksi työntekijöillä on omia vastuualueitaan, ”meiän toinen nuorisohjaaja ni hänel on nuorisovaltuusto-toiminta hänen vastuulla ja sitte täl meiän kolmannel nuorisohjaajal nin hän toimii tässä pisteessä sekä sitte tuolla tekee koululla nuorisotyötä”.

Kauppakeskukseen lähdettiin kun yhteistyö paikallisen ammattijärjestön kanssa päättyi ja ”haluttiin lähteä tota tämmöselle keskeiselle paikalle missä nuoret yleensä liikkuu”. Kauppakeskus Hansasta löytyi vapaa liiketila ja kaupunki päätti vuokrata sen nuorten tiedotus- ja neuvontatyön käyttöön. Vuokrattu tila sijaitsee Hansan toisessa kerroksessa, vaikka ”meiän tila on niinkun niin pieni” löytyy sieltä ”neljä asiakaskonet-

ta sit meilt löytyy faksi ja toi kopiokone ja skannata voi täällä”. Tiedotus- ja neuvontapiste on avoinna maanantaista torstaihin kello 14-17 ja nuoria käy asiakkaina ”ihan mukavasti”, tosin tänä syksynä Kuusankoskelle avattiin uusi kauppakeskus Veturi, joka ”selkeesti vie tällä hetkellä nuoria täältä keskustan kauppakeskuksesta”. Tilan siirtämistä kauppakeskus Veturiinkin pohdittiin, mutta se todettiin liian kalliiksi vaihtoehdoksi, uuden kauppakeskuksen korkeiden vuokrien takia.

Nuorten tieto- ja neuvontapiste Majakka tekee yhteistyötä nuorisopalveluiden muiden palveluiden kanssa, erityispalveluiden kanssa ja muiden nuorisopalveluiden yhteistyökumppaneiden kanssa, esimerkiksi koulut ja sosiaalipuoli. Lisäksi yhteistyötä harjoitetaan joidenkin paikallisten järjestöjen, poliisin, työvoimatoimiston ja lisäksi ”kaikki tällaiset mitä nyt voi ajatella, että kuuluu tähän tämmöseen tieto- ja neuvontatyöhön”. Kauppakeskuksen kanssa ei kuitenkaan harjoiteta varsinaista yhteistyötä, lähinnä se perustuu siihen, että ”se joka hallinnoi tätä kauppakeskusta ni sitte ollaan sillä taval niinku välillisesti yhteistyössä et jos järkätään jotai tapahtumia tai muuta täs meidän kauppakeskukse ni meil on täällä semmone pieni lava ni sitte heidän kanssa siinä siinä ollaan niinku yhteistyökuviona.” Työntekijä ei kuitenkaan koe, että kauppakeskuksessa varsinaisesti olisi heidän yhteistyökumppaneitaan. Yhteistyön puute johtuu pitkälti siitä, että ”kädet niin täynnä täynnä työtä että ei oo sellasta ehkä tarvetta sitte ollu ollu löytää sellasta sellasia tota niinku yhteistyökumppaneita”, mutta tulevaisuudessa kauppakeskuksen kanssa tehtävää yhteistyötä ei suljeta pois, jos sille löytyy tarvetta. Majakan ja kauppakeskus Hansan välillä ei järjestetä yhteisiä palaverieita, tämä johtuu työntekijän mukaan siitä, että liiketiloilla on useita eri isännöitsijöitä. Isännöintitoimiston kautta kuitenkin kulkee tarpeellinen informaatio, joka kattaa muun muassa S-marketin ja kauppakeskuksen poikkeavat aukioloajat.

Varsinaista palautetta ei tilasta ole kerätty, mutta työntekijä kertoo, että ”oon käsittänyt et ihan positiivista palautetta siitä, että täältä löytyy paikka missä on mikä on niinku nuoret voi käydä käyä ku se on aina oma ongelma kauppakeskuksissa se nuorten tietynlainen luuhaaminen siellä”. Työntekijöiden oma toive olisi, että Kouvolan keskustaan avattaisiin oikea nuorisotila sillä Majakkaa ei ole tarkoitettu nuorisotilakäyttöön eikä se kokonsa puolestakaan vastaa kysyntään. Keskustaan avattavaa tilaa puoltaa myös työntekijöiden asenne siitä, että ”kauppakeskus ei ois mikään semmonen ajanviettopaikka vaan olis joku semmonen todellinen paikka”. Kouvolan nuoriso-

tiedotuspisteeltä ei oteta kantaa siihen, kannattaako kauppakeskukseen perustaa nuorten tieto- ja neuvontapistettä. Heidän epäilyksensä mukaan tulevaisuudessa toimintaa kannattaa lähinnä siirtää internetiin ja resursseja laittaa verkkonuurisotyöhön, sillä kivijalka tiedotuspisteillä on monessa paikassa pulaa kävijöistä.

Lappeenrannan nuorten tieto- ja neuvontapiste

Lappeenrannassa sijaitsee nuorten tieto- ja neuvontapiste Verkko, jonka tukikohtana toimii kauppakeskus Oprista vuokratut tilat. Verkko on sijoittunut kauppakeskuksen katutasoon, ei ihan kauppakeskuksen keskiöön vaan hieman syrjempään, koska nuorista lähtee ääntä eikä tällä metelillä haluta häiritä ympärillä toimivia yrittäjiä. Verkko on noin 30neliöinen, lasiseinäinen liiketila ja se on jaettu useampaan huoneeseen niin, että nuorisotiedotustyöntekijän työpiste sijaitsee samassa tilassa kuin asiakaspäätteet, toisessa huoneessa on sosiaalisen nuorisotyön tila ja kolmannessa huoneessa on henkilökunnan sosiaalityilat. Sosiaalisen nuorisotyön tiloissa työskentelevät etsivätyöntekijät ja erityisnuorisotyöntekijät, yhteensä neljä työntekijää ja heistä yksi on mukana myös taidetyöpajatoiminnassa. Nuorisotiedotus ja etsivätyö sekä erityisnuorisotyö tekevät tiloissa yhteistyötä ja usein asiakkaat käyttävät useamman pisteen palveluita.

Tiedotuspiste toimii niin ajanvarauksella kuin ilmankin ajanvarausta ja asiakkaita käy päivän aikana noin 30, mutta viime keväänä asiakkaita oli käynyt 40–50 päivittäin ja työntekijä kertoo, että ”jos täs on yli 20 ni tää on tosiaanki liian täys tää tila”. Tilalla käy vakioporukka, joka on iältään 15-vuotiaita, tyttöjä ja poikia ja heistä suuriosa on ”näissä erityisluokilla tai jollakii tavalla tälläsessä ratkaisussa ja osa on sijotuksessa ja tälläses lastensuojelulaitoksessa jatkuvasti tai osittai”. Nämä nuoret vaativat työntekijältä paljon huomiota ja tukea. Samat nuoret myös hengaavat kauppakeskuksessa ja ovat aiheuttaneet, etenkin edelliskeväänä, ongelmia kauppakeskuksen muiden liikkeiden kanssa muun muassa tupakoinnin, rullalautailun ja huutamisen takia. Tila on auki maanantaista torstaihin kello 13–16 ja perjantaisin kello 11–14 ja näiden aikojen lisäksi aamupäivisin on mahdollista saada ajanvarausaikoja, joissa on yksi asiakas kerrallaan. Tilan lisäksi työntekijä käyttää työaikaansa kouluilla ja ottaa vastaan ryhmiä.

Yhteistyötä on tehty muun muassa vartijan ja isännöitsijän kanssa esimerkiksi keväisten ongelmien tiimoilta, jolloin työntekijä toimi ”nuorten puolesta puhujana ja tämmösenä ymmärtäjänä tavallaa sitte siinä välissä pehmusteena”. Nuorten kanssa on pidetty useita keskusteluja siitä, miten kauppakeskuksessa voi ja tulee toimia.

”kylhä hyö aina lähtee pois ku hyö on miulle tuttuja ja mie oon heiän kanssa hyvissä väleissä”

Keskustelu on kuitenkin jatkuvaa ja samoista asioista keskustellaan moneen kertaan. Työntekijä kertoo, että ” meilhä on nyt ollu vahvistuksena miun työkavereita tässä nyt syys ja lokakuun ajan että saatas tätä vähä ruotuu tää homma täst näi”, sillä yksinään pisteellä ollessaan työntekijä ei voi poistua muualle kauppakeskukseen eikä näin ollen kykene rauhoittamaan tilannetta.

Verkon työntekijä kuvailee kauppakeskusta objektiiviseksi ympäristöksi ja senkin takia nuorisotiedotukselle sopivaksi paikaksi. Hän uskoo, että kauppakeskus saattaa olla joillekin nuorille helpommin lähestyttävä tilana kuin esimerkiksi nuorisotila. Kauppakeskus pistettä suunnitellessa tulee ottaa huomioon kauppakeskuksen aukioloajat, resurssien mukaan. Valitettavasti nuorten tieto- ja neuvontapalveluilla ei usein ole suuria työvoimaresursseja tai rahaa käytettävissään. Lisäksi neuvontapisteessä tulee miettiä etukäteen saako asiakaskoneille tulla pelaamaan tai facebookkailemaan vai ei, huomauttaa Verkon työntekijä.

5.4 Liikkuva nuorisokahvila

Etsiessämme Suomesta kauppakeskuksiin suunnattuja työmuotoja, saimme vinkin Espoossa toteutetusta työmuodosta, jossa nuorisotyöntekijä toimi vartijan työparina. Yhteydenotto Espooseen paljasti, että tämä tapa oli vain osa totuutta siitä, miten asianomainen Walkers ry:n Hubu-bussiprojekti toimi. Walkers Hubu-bussiprojekti on Raha-automaattiyhdistyksen tuella toteutettava kehittämishanke, jonka tarkoituksena on kehittää nopean reagoinnin mallia. Tällä mallilla pyritään ratkaisemaan nuorten paikallisesti aiheuttamia ilmiöitä olemassa olevien palvelurakenteiden avulla. Hubu-

bussiprojektia hallinnoivat Aseman Lapset ry ja Elämä on parasta huumetta ry. Työntekijöitä sillä on viisi, tämän lisäksi kehittämishankkeessa toimivat Walkers ry:n vapaaehtoiset. Nopean reagoinnin mallin lisäksi kehittämiskohteena on Katusovittelun malli. (Aseman Lapset ry:n kotisivut 2012)

Hubu-bussin periaatteena on mennä sinne, missä nuorten käyttäytyminen tai läsnäolo aiheuttaa huolta paikallisissa toimijoissa. Bussi viipyy yhdellä alueella kolmen kuukauden ajan, tarjoten alueen nuorille kahvilapalveluita ja pääsyn nuorisotyön piiriin. Yhteistyökumppaneille se tarjoaa tukikohdan, jossa vartijoiden, poliisin ja vapaaehtoisten jalkautumista voidaan organisoida. Tämän lisäksi projekti kartoittaa alueensa turvallisuutta ja kokonaistilannetta, kooten näistä turvallisuusraportin. Raportti sisältää työntekijöiden tekemiä havaintoja kohdealueesta, sekä nuorten kanssa suoritettujen turvallisuuskävelyiden tuloksia, joissa kartoitetaan heidän pelottaviksi kokemia alueita. (Sello, Walkers Hubu-bussi Leppävaaran Sellon Viaporintorilla 2011). Malli on koettu toimivaksi, se tuottaa lisätukea paikallisille toimijoille ja tuo paljon turvallisia aikuisia nuorten tavoitettaviin.

Espoon Sello – kauppakeskuksen läheisyydessä suoritettu ajanjakso alkoi toimeksiannolta alueen lähipoliisilta. Ennen paikalle saapumista alueen toimijoihin oli otettu yhteyttä ja pidetty infotilaisuus siitä, mitä alueelle tullaan tekemään ja kuka toimeksiannon on antanut. Toimijat perehdytetään ja toivotetaan tervetulleiksi bussille. Alueella tehtiin yhteistyötä poliisin ja vartijoiden kanssa, mukana olivat myös kaupungin nuorisotyön sekä seurakunnan nuorisotyön edustajat tukemassa monipuolista ohjausta itse kahvilalla. Työntekijät jalkautuvat kohdealueelleen, etsimään nuoria alueelta. Nuorille kerrottiin bussin läsnäolosta sekä kehoitettiin heitä tutustumaan siihen. Bussi sijoitettiin kauppakeskuksen sisäpihalle, se oli paikalla vähintään kahtena iltana viikossa, tarjolla oli kahvilapalveluiden lisäksi asiakaskoneita, tietoa alueen palveluista, nuorisotilojen aukioloajoista, harrastusmahdollisuuksista sekä tietenkin vapaaehtoisia ja palkattuja työntekijöitä.

Haastateltavan mukaan Suomen Raha-automaattiyhdistykseltä on haettu rahoitusta myös laajempaan kauppakeskusten kanssa tehtävään työhön. Kauppakeskuksiin

suuntautumiselle on vahvoja perusteita. Tulevaisuudessa pääkaupunkiseudun raide-liikenteen kehityksen myötä nuorten tavoitettavilla tulee olemaan muutamien kymmenien minuuttien matkustuksella kymmenen valtavaa kauppakeskusta. Tähän kehitykseen vastaaminen tarkoittaa suurempaa panostusta kauppakeskuksissa tehtäviin nuorisotyön muotoihin. Hankkeen tarkoituksena onkin kehittää yhdistävänä tekijänä olemisen työmuotoa eteenpäin alueellisesti, jotta lopputuloksena olisi työmuodon vaikiintuminen kauppakeskuksiin.

Haastateltava arvioi, Hubu-bussiprojektin kehittämistä metodeista katusovittelun malli tulee olemaan suuri juttu tulevaisuudessa. Tällä hetkellä on käynnissä kyselykierros Helsingin Kamppi –ostoskeskuksen kauppailta heidän halukkuudestaan osallistua Katusovittelun toteuttamiseen. Pyrkimyksenä on puuttua näpistyksiin ja riitatilanteisiin niin, että tilannetta voidaan sopia ennen poliisin väliintuloa. ”Et täähän on ihan järjetöntä resurssien hukkaamista, että näitä näpistelijöitä jahdataan poliisin kanssa ja viedään sitten laitokselle, ne selvittää ja tekee lastensuojeluilmoitukset niihin”. Sovitteluratkaisujen etsiminen, lastensuojeluilmoitusten tekeminen, nuoren elämätilanteen tarkistaminen ja mahdollinen perhetyö tulisivat katusovittelua toteuttavien tahojen suunnalta. Toimintamallin avulla voidaan puuttua syrjäytymisen tekijöihin, luoda hyviä yhteistyöverkostoja ja säästää resursseja.

Palaute toimintamuodoista, niin projektista kuin siinä hyödynnetystä Katusovittelusta, on ollut positiivista. Tulevaisuudessa painospistettä siirretäänkin pysyvyyteen sekä tiiviimpään yhteistyöhön kauppakeskuksen kanssa. Vaikka toiminta on onnistunut hyvin, tarvitaan hankkeeseen henkilöitä, jotka osaavat viestiä kaupallisen ympäristön määrittelemien tarpeiden mukaisesti. Tämän hetken toiminnoista kehitys vaatii hyviä tuloksia, joiden pohjalta voidaan todentaa työmuotojen tärkeys sekä kehitettävyyys, sillä kauppakeskuksille tällä hetkellä ilmaiset työmuodot tuottavat niille niin suurta arvoa, ettei toiminnan tarjoajien tule kustantaa sitä kokonaan itse.

6. RATKAISUMALLIT

Viestintä vaatii jokaisen toimijan panostuksen toimiakseen. Jyväskylän keskusta-alueella vaikuttavien toimijoiden täytyisi kartoittaa sisäisen viestinnän tarve, sekä sopia selkeät säännöt siitä, miten näiden sisällä tietoa jaetaan ja kuljetetaan. Esimerkiksi Jyväskeskuksen nuorisotilan kanssa kauppakeskuksen sisäinen viestintä petti, tämä todettiin haastatteluissa, joissa tieto tilasta ei ollut tavoittanut Jyväskeskuksen yrittäjiä.

”Varmaa ku ohi kävelin ni huomasin että siihen on jotain tullu.”

Nuorisopalveluidenkaan kohdalla sisäinen viestintä ei toiminut kiitettävästi.

”Tuota, mä just mietin sitä et periaattees tää tuli ninku uutena tietona minulle, että siellä sellanen olis mutta kyllähän mun pitäis tietää jos kun siellä semmonen on.”

Yhteisön sisäisen viestinnän tulisi tavoittaa kaikki yhteisön jäsenet, tässä tapauksessa niin kauppakeskustoimijat kuin nuorisopalvelut sidosryhmineen. Ennen kuin ulkoista viestintää kannattaa edes harkita, on sisäisen viestinnän toimittava.

Kahden toisistaan riippumattoman organisaation välisen viestinnän pohjana on jäsentynyt viestintämalli. Viestinnällä täytyy olla sille varattu kanava, jotta vältetään päällekkäistä viestintää. Jokaisella yhteisellä toimintamuodolla on omat viestinnälliset tarpeensa, jotka muodostuvat toteutuksen ja sen kanssa toimivien tahojen mukaan. Tärkeintä onkin, että viestinnän toteuttaminen suunnitellaan ja siitä tehdään selkeä vastuualue joko yksittäiselle henkilölle tai työryhmälle. Lahden kauppakeskus Trion ja Tripla –nuorisotilan välisessä viestinnässä hyväksi koettu tyyli on ollut, että:

”Lähinnä soitellaan. Meillä ei kokouksia varsinaisesti ole, mut silloin kun tulee jotakin niin laitetaan sähköpostiviesti tai tai sitten tavataan tai soitetaan ja heiltä nyt on tullu tällasta juttua ja sitten jos on mietitty aiheita isommalla porukalla niin istutaan alas ja pohditaan”.

Avain onnistuneeseen yhteistyöhön on organisaatioiden välinen jatkuva tiedonvälitys sekä viestintäherkkyys.

"Musta se lähti aika hyvin liikkeelle, että nuorisopalveluitten tää johtaja, oli meillä ihan puhumassa ihan kauppiaille sillon kun tää homma alko ja puhu viestintäpääällikkökin. Ja sitten meidän lehdissäkin sit juttuu ihan että ja sisäisistiedotteissa että mikä tää juttu nyt oikein on ja edelleenkin aiotaan puhua siitä näissä tapahtumissa ylipäättään."

6.1 Omien resurssien käyttö

Kaupungin nuorisopalveluiden alaisuudessa toimiva Katupäivystys Synkkis on kaupakeskusten kanssa tehtävän työn kannalta luonnollinen toimintakeino nuorten tavoittamiseen alueelta. Synkkiksen toiminta on kiinteä osa nuorisopalveluiden palvelukokonaisuuksia ja se toimii moniammatillisesti hyödyntäen kaupungin tarjoamia verkostoja, kuten poliisia ja sosiaalitoimea. Synkkiksen toimipiste on siirtynyt vasta avatuille Veturitalleille, tämä asettaa sen hyvään sijaintiin keskustaa silmälläpitäen. Synkkiksen tarkoituksena tulevaisuudessa on jalkautua yhä enemmän alueelle, tuoden sinne lisää tietoa Veturitallien olemassaolosta sekä tarjonnasta.

Synkkis ei ole ainoa jalkautuvaa työtä tekevä toimija, kaupungin alaisuudessa on myös etsivän nuorisotyön yksikkö, jonka perustehtävänä on tavoittaa nuoria heidän luonnollisissa toimintaympäristöissään. Se on toteuttaa moniammatillista työtä samoin kuin edellä mainittu toimija, mutta sen tapa hankkia nuoria toimintansa piiriin keskittyy enemmän kontakteihin kaupungin palveluiden sisältä tai nuoren lähipiiriltä. Tällä yksiköllä on kuitenkin osaaminen nuorten kohtaamiseen heidän omissa toimintaympäristöissään, painopisteen siirtäminen nuorisotilan sijasta kaduille näyttää enemmänkin suunnittelu- ja työnjakokysymykseltä Synkkiksen kanssa.

Kaupungin toimijoiden jalkauttaminen keskustaan vastaa Veturitallien tarpeeseen saada nuoret tietoisiksi sen palveluista. Veturitallit ovat etäisyydeltään kaukana keskustasta, on jo valmiiksi tiedossa että alueen nuoret eivät tule etsimään tietoa siitä ilman rohkaisua. Koska etäisyys ei rohkaise nuoria tulemaan nuorisotilalle, on nuorisotilan tultava heidän luokseen. Tässä vaiheessa tarvitaan niin kauppakeskuksia kuin nuorisopalveluita tyydyttävä selvitys tarpeista, resursseista sekä vastuualueista jotta tuleva yhteistyö on selkeää ja toimivaa. On selvää, että valmiiksi alueella toimivan

työmuodon kautta kauppakeskukset voivat saada alueelleen kokeneen toimijan, jonka läsnäolo ei kuluta resursseja, päinvastoin sillä voi olla kauppakeskuksen toimintaa tehostavia vaikutuksia.

Synkkiksen edustajia on vierailut jo valmiiksi kauppakeskuksen vartijoiden palaverissa, verkoston kasvattamisen voi aloittaa jo tästä osa-alueesta. Vapaaehtoisten partioinnin avulla voidaan tehostaa passiivisuudesta ja näkymättömyydestä kritiikkiä saaneen vartioinnin toimintaa. Tällä tavalla vapaaehtoisten eri tarvitse jalkautua keskuksiin yksin, vartijan kanssa liikkuva työntekijä voi toimia linkkinä nuorten ja tilan hallintojen välillä sekä osallistua yrittäjien ja nuorten väliseen keskusteluun. Kauppakeskuksen johdon sekä Synkkiksen hallinnon yhteensovittamisessa keskustelu voidaan keskittää yhteisten pelisääntöjen sekä viestintäkanavien sopimiseen, jolloin Synkkiksellä on mahdollisuus olla yhteydessä kauppakeskuksen johdon, sen vartijoiden sekä tilaa käyttävien yrittäjien kanssa.

Kaupungin nuorisopalveluiden jalkauttaminen kauppakeskuksiin näyttäytyy ”win-win”-tilanteena, jossa Forum ja Jyväskeskus saavat mahdollisuuden puuttua nuorten aiheuttamiin ilmiöihin rakentavalla tavalla. Tässä yhtälössä Jyväskylän Veturitallien muodostama kokonaisuus pystyy tavoittamaan toimijansa kautta keskusta-alueen nuoria. Samanaikaisesti Katupäivystys Synkkis saa kevyellä organisoinnilla toimivan yhteistyökumppanin keskusta-alueelta, joka tuottaa Synkkiksen sekä tämän kattoorganisaation toimintaan lisäarvoa sekä toimii tukiverkkona alueen yleistilanteen parantamisessa.

6.2 Nuorten tieto- ja neuvontapiste

Jyväskylässä nuorten tieto- ja neuvontapalvelut keskittyvät verkkoon, Nuortenlaturiin, joka on seudullinen neuvontapalvelu. Palvelu avattiin 2006 ja siinä on mukana kahdeksan kuntaa Jyvässeudulta. (Jyväskylän kaupungin nuorisopalvelut, 2012) Jyväskylän keskusta-alueelle, kauppakeskus Jyväskeskukseen tai Forumiin voitaisiin perustaa kevyenmallinen nuorten tieto- ja neuvontapiste. Piste ei tarvitsisi suuria tiloja, muutamasta neliöstä kahteenkymmeneen neliötä riittäisi hyvin, riippuen siitä mitä

kaikkea tilaan haluttaisiin sijoittaa. Lähtökohtaisesti neuvontapisteelle vaadittaisiin yksi työntekijä, joka olisi tavattavissa ennalta sovittuina aikoina. Pisteeseen ei tarvitsisi noudattaa kauppakeskuksen aukioloja vaan kuten Kouvolassa ja Lappeenrannassa se voisi olla kahtena-neljänä päivänä viikossa auki, kahdesta viiteen tuntia kerrallaan. Aukioloajat ja -päivät mukautuisivat ajankuluessa niin, että ne sopisivat asiakkaille parhaiten.

Pisteelle voitaisiin hankkia yhdestä kolmeen asiakaskonetta, mutta nekään eivät olisi välttämättömiä ainakaan aluksi. Pisteeseen tärkein tehtävä olisikin jakaa tietoa keskusta-alueen nuorille, jotka eivät välttämättä kohtaa informaatiota missä muualla, esimerkiksi kouluissa. Pisteellä voidaan pitää teemapäiviä liittyen muun muassa kesätöihin, yhteishakuun ja armeijaan. Teemapäivinä pisteellä voisi olla esimerkiksi opintosihteerin/opinto-ohjaajan vierailu. Lisäksi vierailijoina voisi käydä terveydenhoitajia, koulukuraattoreita, järjestötoimijoita ja muita nuorten elämään linkittyviä tahoja.

Pisteeltä löytyisi aina uusimmat esitteet Jyväskylän opintotarjonnasta, niin lukioista, ammattikouluista, työpajoista ja ammattistarteista ja lisäksi voisi olla esitteitä muutamista erikoislukioista muualtakin Suomesta. Nuoret, jotka eivät istu koulunpenkeillä aktiivisesti jäävät helposti yhteishaun ulkopuolelle tai eivät hakeudu koulutukseen, joihin heillä on mahdollisuus päästä, joita kohtaan on riittävä kiinnostus tai he eivät yksinkertaisesti tiedä mitä koulutus pitää sisällään, mihin siitä valmistuu vai valmistuuko. Ammatinvalintapsykologi voisi vierailla pisteellä ennen yhteishaun päättymistä ja tietoa eri internetissä olevista ammattiin soveltumistesteistä voisi olla saatavilla vuoden ympäri.

Harrastustarjonta olisi oma osionsa pisteellä ja sieltä löytyisi, etenkin syksyisin, kaikki alkavat kurssit ja harrastusryhmät. Erityisesti keskustassa on paljon nuoria, jotka eivät harrasta mitään ja käyttävät kaiken vapaa-aikansa hengailuun. Heille olisi hyvä antaa ainakin mahdollisuus tutustua Jyväskylän harrastusmahdollisuuksiin, ja löytää itseä kiinnostava kurssi tai muu vapaa-aikaan sijoittuva hyödyke, miksi ei myös kaikkien Jyväskylän nuorisotilojen yhteystiedot ja aukioloajat. Nuorisotilojen lisäksi

myös etsivä työ, monikulttuurinen työ ja niin edelleen, voisivat olla esillä työntekijöiden tiedoilla varustettuina.

Keskusta-alueen tieto- ja neuvontapistettä tulisi markkinoida Nuortenlaturi- sivustolla, nuorisotiloilla, kauppakeskusten tiedotteissa ja ilmoitustauluilla. Pisteen suosion mukaan kokeilua voitaisiin jatkaa, kehittää ja laajentaa tai vaihtoehtoisesti ajaa alas, jos pistettä ei nuorten keskuudessa koettaisi tärkeäksi ja hyödylliseksi. Tärkeintä olisi edes kokeilla kepillä jäätä, kaipaavatko keskustan nuoret tietoa, neuvontaa, aikuista apua esimerkiksi koulutukseen hakeutumisessa.

6.4 Kauppakeskusnuorisotila

Kauppakeskukseen perustettavan nuorisotilan suunnittelussa lähtökohtana tulisi olla kummankin osapuolen yhteinen tarve toiminnan aloittamiseen. Nuorisotilan tulisi edustaa kummankin osapuolen näkemystä siitä, millaista toimintaa kauppakeskukseen tarvitaan. Alusta alkaen viestinnän tulisi olla yksi tärkeimmistä prioriteeteista.

Nuorisotilan sijainnissa tulee ottaa huomioon niin nuorten kuin kauppakeskuksessa toimivien yritysten tarpeet ja vaatimukset. Sen tulisi sijaita keskeisellä paikalla, mutta niin, että sen aiheuttama liikehdintä ei häiritse yrittäjien liiketoimintaa. Tilan asettelussa seinänaapurit tulee ottaa huomioon, sillä nuoret aiheuttavat meteliä.

Nuorisotilan sisutuksen tulee olla linjassa kauppakeskuksen muihin tiloihin nähden. Tila tulee suunnitella niin, että se soveltuu kauppakeskuksessa aikaansa viettävien nuorten tarpeisiin. Kauppakeskuksen sisällä nuorisotila edustaa vain yhtä nuorten hengailupaikoista, tästä johtuen siellä ei vietetä yhtä pitkiä aikoja kuin tavallisilla nuorisotiloilla.

Nuorisotiloilla voidaan järjestää erilaisia teemapäiviä ja -viikkoja, joilla voidaan aktiivoida niin nuoria kuin yrittäjiä mukaan toimintaan. Toimintaan voidaan ottaa mukaan muita sidosryhmiä kuten Lahdessa on tehty (esimerkiksi Pistä kyttä koville -päivä). Toiminnassaan tilan tulee panostaa nopeaan reagointiin, sillä kauppakeskukset ovat normaaleiden nuorisotilojen ympäristöihin verrattuina erittäin hektisiä.

Vaikka nuorisotila edustaa nuorille pistäytymispaikkaa, siellä on oltava vakituiset ohjaajat. Ohjaajien vaihtumattomuus luo tilaan pysyvyyden tunteen, joka synnyttää ajan kuluessa yhteisöllisyyttä. Sen lisäksi ohjaajien tehtäviin kuuluu turvallisuuden tunteen luominen ja toimia nuorten äänitorvena, ja puolestapuhujana kaupallisessa ympäristössä. Pysyvyyden, turvallisuuden ja yhteisöllisyyden rakentuessa kauppakeskustila alkaa muistuttaa tavallista nuorisotilaa.

7 POHDINTA

Tutkimuksemme alkamisesta on nyt kulunut yli vuosi ja ajan kuluessa niin tutkimuskysymykset, aikataulut kuin työn laajuuskin ovat vaihtuneet moneen kertaan. Loppujen lopuksi syntyi tutkimus, jonka otanta on laaja ja kattaa monia erilaisia tahoja, eri puolilta Suomea. Vastaavaa tutkimusta ei ole Suomessa suoritettu ja niin oma kuin ulkopuolinenkin mielenkiinto työtämme kohtaan on kasvanut kasvamistaan. Mielenkiinnon kasvaessa paineemme ja odotuksemme syntyvää tuotosta kohtaan kasvoivat ja oli vaikea asettaa selkeitä raameja sille, mihin on vedettävä raja, missä kohtaa ei enää voida laajentaa työtä ja hankkia lisää materiaalia. Erityisen haastavaa oli se, että olemassa olevista tai olleista kaupallisen ympäristön nuorisotyön muodoista ei löytynyt suoraan tietoa vaan sitä piti kerryttää askel askeleelta, toimijan luota toisen luo, toivoen, että lopulta osuttaisiin kultasuoneen. Onneksemme saimmekin informatiivisia haastatteluita kokoon ja pääsimme tutustumaan paikan päälle toimivaan kauppakeskusnuorisotilaan. Erityisesti tämä olemassa oleva tila, johon on käytetty resursseja huimasti, sai jaksamaan tutkimuksen loppuun. Tieto siitä, että kaupallisiin ympäristöihin on mahdollista luoda nuortentila, joka kaikkien toimijoiden näkökulmasta toimii oli äärimmäisen tärkeä, sillä usko ja toivo meinasivat loppua työtä tehdessä kesken.

Oli toki odotettavissa, että kaikki tahot eivät innostuisi nuorisotyön tuomisesta kauppakeskukseen, mutta vastahakuisuuden ja vihamielisyydenkin määrä sai miettimään uudelleen sitä, mikä näiden kahden tahon yhteistoiminnassa voi olla niin haastavaa.

Lopputulemana ei voida liikaa painottaa viestinnän tärkeyttä ja yhteistä päämäärää. On sanomattakin selvää, että kaikki tähän tutkimukseen osallistuneet halusivat löytää ratkaisumalleja Jyväskylän keskusta-alueen vaikeaan tilanteeseen. Se, millä asenteella liikenteessä oltiin oli pitkälti kiinni henkilön omista intresseistä ja niin sanottu yhteinen hyvä jäi kauas taakse. Pienilläkin yhteisillä ponnistuksilla keskusta-alue muuttuisi kaikille mukavammaksi toimintaympäristöksi. Ei pidä unohtaa sitä seikkaa, että keskusta kuuluu kaikille niin nuorille kuin vanhoillekin, yrittäjille ja muille toimijoille.

Nyt kun työ on valmis toivomme, että mahdollisimman moni taho saa siitä itselleen intoa kokeilla kaupallisessa ympäristössä tehtävää nuorisotyötä, unohtaa pelot ja ennakkoluulot ja rikkoa rajoja. Meidän tiemme jatkunee aiheen parissa ainakin hetken, aika sitten näyttää mitä tulevaisuus tuonnempana tuo tullessaan. Viimeisimpänä huomionamme haluamme nostaa sen, että tutkimuksen myötä kävi ilmi, että Jyväskylän keskusta-alue on ollut viimeiset kolmekymmentä vuotta taisteluareenana. Olisiko nyt aika tehdä jotain, yhdessä?

8. LÄHTEET

Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) 2007. Ikkunoita tutkimusmetodeihin II, näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. 2. painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Ahtiainen, Sonja & Peltonen, Arvo 2012. Selvitys Kauppakeskuksen lapset – Nuorten ajatuksia Jyväskylän keskusta-alueesta. Humanistinen ammattikorkeakoulu.

Alasuutari, Pertti 1999. Laadullinen tutkimus. 3. painos. Tampere: Vastapaino.

Citycon: Vuosikertomus ja Vastuullisuusraportti 2011. Viitattu 15.11.2012.
(http://ir2.flife.de/data/citycon/igb/index.php?bericht_id=1000003&lang=FIN)

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 1998. 2. painos. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Esteettinen kerho. Viitattu 8.11.2012.
<http://esteettinen.blogspot.fi/2012/05/jyvaskylan-kavelykatukevat-2012.html>

Etsivä nuorisotyö. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Viitattu 7.11.2012.
http://www.minedu.fi/OPM/Nuoriso/nuorisotyoen_kohteet_ja_rahoitus/etsiva_nuorisoty/

Etsivän nuorisotyön tilastoraportti 2009. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Viitattu 7.11.2012.
http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Nuoriso/nuorisotyoen_kohteet_ja_rahoitus/etsiva_nuorisoty/liitteet/Tilastoraportti_2009.pdf

Fedotoff, Jaana & Pietilä, Mika 2011. Nuorten tieto- ja neuvontatyö verkossa. Teoksessa Merikivi, Jani, Timonen, Päivi & Tuuttila, Leena (toim.). Sähköä Ilmassa. Näkökulmia verkkoperusteiseen nuorisotyöhön. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto.

Hallituksen esitys Eduskunnalle nuorisolaiksi sekä laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta, 1.1. Nuorisolaki 1§. Viitattu 15.11.2012.

<http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2005/20050028>

Hear.fi. Viitattu 8.11.2012.

<http://www.hear.fi/~ylik/ksml/ksml-juliste-sivu24.jpg>

Helsingin Sanomat, viitattu 27.10.2012.

<http://www.hs.fi/digilehti/arkisto/Etsiv%C3%A4%C3%A4+nuorisoty%C3%B6t%C3%A4+kokeillaan+Tampereella/aa911028034?src=haku&ref=arkisto%2F>

Helsingin Sanomat. Viitattu 27.10.2012.

[http://www.hs.fi/digilehti/arkisto/Taisteluparit+nuorten+j%C3%A4ljill%C3%A4+Nuo-
risoty%C3%B6t%C3%A4+kehitet%C3%A4n+Tampereella+norjalaisen+mallin
+mukaan/aa930124047?src=haku&ref=arkisto%2F](http://www.hs.fi/digilehti/arkisto/Taisteluparit+nuorten+j%C3%A4ljill%C3%A4+Nuo-
risoty%C3%B6t%C3%A4+kehitet%C3%A4n+Tampereella+norjalaisen+mallin
+mukaan/aa930124047?src=haku&ref=arkisto%2F)

Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2008. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena, 2000. Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hjort, Haldis 1995. Etsivän työn psykologia. Suom. Saima-Liisa Laatonen. Helsinki: Suomen nuorisoyhteistyö Allianssi.

Ilta-Sanomat, 13.11.2009: Teinikarkotin mallia Tampere: Kauppakeskus häätää häiriköt klassisella musiikilla. Viitattu 14.11.2012.

<http://www.iltasanomat.fi/kotimaa/art-1288334981569.html>

Jyväskylän kaupungin nuorisopalvelut, SohVa. Viitattu 8.11.2012.

<http://www.jyvaskyla.fi/nuoriso/sosiaalinenvahvistaminen>

Jyväskylän kaupungin nuorisopalvelut, tieto- ja neuvontapalvelut. Viitattu 17.11.2012.

<http://www.jyvaskyla.fi/nuoriso/tietojaneuvontapalvelut>

Jyväskylän nuorisopalveluiden kehittämissuunnitelma (2010-2013) 2010. Viitattu 18.11.2012.

http://www.jyvaskyla.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/jyvaskyla/embeds/jyvaskyla/structure/49524_nupa_kehitt-suunnitelma-2010-2013.pdf

Jyväskylän kaupungin nuorisopalvelut 2011: Nuorten tila ja nuorten toiminnan näyteikkuna Jyväskeskuksessa. Viitattu 13.11.2012

<http://www.jyvaskyla.fi/nuoriso/nuortentila>

Järjestyslaki, viitattu 8.11.2012.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030612>

Kaartinen-Koutaniemi, Jaakko (toim.) 2012. Etsivässä työssä. Helsinki: LK-kirjat.

Karjalainen, Asko, Pikkarainen, Esa 1994. Kasvatustieteen tutkimuskurssi 1. Viitattu 15.11.2012. <http://cc.oulu.fi/~epikkara/opetus/tuku1.htm>

Kvale Steinar 1996, InterViews - An introduction to qualitative research interviewing
Thousand Oaks, CA : Sage

Kylmäkoski Merja 2007, Eteinen, vessa, keittokomero ja huone – Niistä on nuorisotila tehty, Kirjasta Hoikkala Tommi & Sell Anna 2007, Nuorisotyötä on tehtävä – Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Hakapaino Oy

Laukkanen, Kukka-Maaria 2003, Nuorisotiedotus. -Monipuolinen ja haastava työmuoto. Nuorten tiedotus- ja neuvontakeskus Nappi. Teoksessa Timonen-Verma, Päivi, Fedotoff, Jaana. NÄKÖKULMIA nuorisotiedotus- ja -neuvontatyöhön. Helsinki: Nuorisotiedotuskeskus Kompassi.

Matthews Hugh, Taylor Mark, Percy-Smith Barry, Limb Melanie 2000, The unacceptable flaneur – Shopping mall as a teenage hangout. Sage Publishing:Childhood August 2000 vol. 7 no. 3

Mehtonen, Tuija 2011. Sosiaalisen vahvistamisen osaaminen. Teoksessa Lundblom, Pia & Herranen, Jatta (toim.) Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytänteinä. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu, 13-29.

Metsämuuronen, Jari 2000. Laadullisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: International Methelp Ky.

Mäenpää, Pasi 2005. Narkissos kaupungissa. Vantaa: Dark Oy.

Nieminen Juha 1995, Nuorisossa tulevaisuus – Suomalaisen nuorisotyön historia
Helsinki: Lasten keskus Oy

Nikoskinen Elina 2011, Nuorten ABC –hengailu ilmiöinä, tulkintoina ja toimenpiteinä. ABC –liikennemyymälät ja nuoret –tutkimushankkeen loppuraportti. Humanistinen ammattikorkeakoulu: Sarja B. Projektiraportit ja selvitykset 18, 2011.

Nuorisolain määritelmät. Viitattu 8.11.2012.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072>

Nuorisolaki. Viitattu 29.10.2012.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2010/20100693>

Ohjauslaturi. Humak TKI -toiminta. Viitattu 8.11.2012.

<http://www.humak.fi/tutkimus/hankkeet/nuorten-matalan-kynnyksen-ohjausmalli-ohjauslaturi>

Ruusuvuori, Johanna & Tiittula, Liisa (toim.) 2005. Haastattelu. Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Tampere: Vastapaino.

Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 15.11.2012.

<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>

Salasuo Mikko 2006, Atomisoitunut sukupolvi – Pääkaupunkiseudun nuorisokulttuurinen maisema ja nuorisotyön haasteita 2000 – luvun alussa. Helsinki: Yliopistopaino

Silfverberg Anu 2002, Ostosparatiisin lapset, Ylioppilaslehti 7/2002

Sisäasiainministeriö. Turvallisempi huominen – Sisäisen turvallisuuden ohjelma (2012).

Storlund, Greta 1991. Nuorisotiedotus -suomalainen ilmiö? Teoksessa Vesikansa, Siiri (toim.), Nuorisotiedotus, Kansalaiskasvatuksen Keskuksen vuosikirja. Helsinki: Kansalaiskasvatuksen keskus.

Wach Piotr 2010, Prohibiting the marketing and use of the "Mosquito" youth dispersal device. Euroopan neuvoston julkaisu 22.11.2010. Viitattu 16.11.2012.

<http://www.assembly.coe.int/Documents/WorkingDocs/Doc10/EDOC12186.pdf>